รายงานการเดินทางไปราชการ ณ สาธารณรัฐอุซเบกิสถาน

๑. ชื่อโครงการ การเดินทางไปราชการ ณ สาธารณรัฐอุซเบกิสถาน

๒. วัตถุประสงค์ เพื่อเจรจาหาความร่วมมือด้านพิพิธภัณฑ์โบราณคดี และงานอนุรักษ์โบราณสถาน และบรรยายทางวิชาการ ณ มหาวิทยาลัยแทร์เมซ ระหว่างกรมศิลปากรและพิพิธภัณฑ์โบราณคดีแทร์เมซ สาธารณรัฐอุซเบกิสถาน

๓. กำหนดการ

วันศุกร์ที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๘

๑๑.๑๕ น. เดินทางจากท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จังหวัดสมุทรปราการ โดยสายการบิน Centrum เที่ยวบิน CB ๕๒๖

๑๖.๒๕ น. เดินทางถึงท่าอากาศยานนานาชาติทาชเคนท์ เมืองทาชเคนท์ สาธารณรัฐอุซเบกิสถาน (เวลาที่สาธารณรัฐอุซเบกิสถานช้ากว่าประเทศไทย ๒ ชั่วโมง) ผู้แทน the Agency of Cultural Heritage of Uzbekistan รับรอง

๑๘.๐๐ น. เข้าที่พัก โรงแรม Azimut

วันเสาร์ที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๘

๑๐.๐๐ น. เดินทางไปเยี่ยมชม ศูนย์อารยธรรมอิสลามแห่งอุซเบกิสถาน กรุงทาชเคนท์ (Center of Islamic Civilization of Uzbekistan)

๑๕.๐๐ น. เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์เมืองทาชเคนท์ (Tashkent Museum under the State History Museum of Uzbekistan)

๑๘.๐๐ น. เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ศิลปะประยุกต์แห่งกรุงทาชเคนท์ (Museum of Applied Arts, Tashkent)

๒๒.๐๐ น. เดินทางกลับที่พัก

วันอาทิตย์ที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๘

๐๙.๔๕ น. ให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนเมืองทาชเคนท์

๑๐.๐๐ น. เดินทางไปทัศนศึกษาศูนย์กลางตลาดการค้าคอซูเมือง (Chorsu Bazaar, Tashkent)

๑๕.๐๐ น. เยี่ยมชมอนุสาวรีย์ประกาศอิสรภาพ

๑๖.๐๐ น. เยี่ยมชม ADIBLAR XIYOBONI

๑๗.๓๐ น. กลับที่พัก

วันจันทร์ที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๘

๐๗.๐๐ น. เดินทางไปสนามบินทาชเคนท์

๐๙.๓๐ น. เดินทางถึงสนามบินแทร์เมซ โดยสายการบินอุซเบกิสถาน เที่ยวบิน HY ๐๖๕

๑๒.๐๐ น. เข้าที่พักโรงแรมฮิลตัน

๑๔.๕๐ น. เดินทางไปพบรองผู้ว่าราชการภูมิภาคสุกันดารยา เมืองแทร์เมซ

๑๗.๐๐ น. เดินทางไปเยี่ยมชม Fayaztepa และ Karatepa

๒๒.๐๐ น. เดินทางกลับที่พักโรงแรมฮิลตัน

วันอังคารที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘

๑๐.๐๐ น. เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์โบราณคดีแทร์เมซ (Termez Archeological Museum) และให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนเมืองแทร์เมซ

๑๑.๓๐ น. เยี่ยมชมโรงละครหุ่นกระบอก ประจำภูมิภาคสุคันดารยา (Swxandarya go'g irchog teatai)

๑๔.๐๐ น. เยี่ยมชมมหาวิทยาลัยแทร์เมซและบรรยายทางวิชาการ ๒ หัวข้อ

๑๗.๓๐ น. เยี่ยมชมโรงละครประจำภูมิภาคสุคันดารยา (Surkhandarya Regional Theater of Musical Drama and Comedy)

๑๘.๓๐ น. เยี่ยมชมโบราณสถาน Zurmala

๒๒.๐๐ น. เดินทางกลับที่พัก

วันพุธที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๘

๑๐.๐๐ น. เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์รัฐและวัดภูมิภาคสุคันดารยา ,(The State Museum of History and Culture of Surkhandarya.)

๑๔.๐๐ น. เยี่ยมชมป้อม Kirk Kiz (Forty Girls)

๑๕.๐๐ น. เยี่ยมชมโบราณสถาน Kokildar Ata House

๑๖.๐๐ น. กลับที่พักโรงแรม

วันพฤหัสบดีที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๘

๐๘.๐๐ น. เดินทางไปเข้าเยี่ยมคารวะรองผู้อำนวยการหน่วยงานมรดกวัฒนธรรมของอุซเบกิสถาน ณ พิพิธภัณฑ์โบราณคดีแทร์เมซ

๑๐.๓๐ น. เดินทางกลับที่พัก

๑๒.๐๐ น. เดินทางออกจากที่พักไปยังสนามบินแทร์เมซ

๑๓.๐๐ น. เดินทางถึงสนามบินแทร์เมซ

๑๕.๔๐ น. เดินทางถึงสนามบินทาชเคนท์ โดยสายการบิน SSILK AVIA Airlines เที่ยวบิน US ๗๔๕

วันศุกร์ที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๘

๐๑.๐๐ น. เดินทางจากสนามบินคาเคน โดยสายการบิน Centrum เที่ยวบินที่ C๖ ๕๒๕

๑๐.๐๐ น. ถึงสนามบินสุวรรณภูมิ จังหวัดสมุทรปราการ

๔. สถานที่

รวม ๒ เมือง ๑๗ แห่ง

๑. เมืองทาชเคนท์

๑) ศูนย์อารยธรรมอิสลามแห่งอุซเบกิสถาน กรุงทาชเคนท์ (Center of Islamic Civilization of Uzbekistan)

๒) พิพิธภัณฑ์เมืองทาชเคนท์ (Tashkent Museum under the State History Museum of Uzbekistan)

๓) พิพิธภัณฑ์ศิลปะประยุกต์แห่งกรุงทาชเคนท์ (Museum of Applied Arts, Tashkent

๔) ศูนย์กลางตลาดการค้าคอซูเมือง (Chorsu Bazaar, Tashkent)

๕) อนุสาวรีย์ประกาศอิสรภาพ

๖) ADIBLAR XIYOBONI (Avenue of Writers)

๒. เมืองเทอร์เมซ

๑) ที่ว่าการภูมิภาคสุกันดารยา เมืองแทร์เมซ

๒) พุทธสถาน ฟาโยชเทปา (Fayaztepa)

๓) วิหารถ้ำ การาเทปา (Karatepa)

๔) พิพิธภัณฑ์โบราณคดีแทร์เมซ (Termez archeologiced Museum)

๕) โรงละครหุ่นกระบอก ประจำภูมิภาคสุคันดารยา (Swxandarya ɡo'ɡ irchoɡ teatai)

๖) มหาวิทยาลัยแห่งรัฐแทร์เมซ

๗) โรงละครประจำภูมิภาคสุคันดารยา (Surkhandarya Regional Theater of Musical Drama and Comedy)

๘) สถูปสุมาลา (Zumala Stupa)

๙) พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

๑๐) ป้อมปราการ ๔๐ สาวน้อย (Kirk Kiz (Forty Girls))

๑๑) โบราณสถาน Kokildar Ata House

๕. หน่วยงานผู้จัด

พิพิธภัณฑ์โบราณคดีแทร์เมซ ภูมิภาคสุคันดารยา กรมกิจการภายใน

๖.หน่วยงานสนับสนุน

สถานกงสุลใหญ่ สาธารณรัฐอุซเบกิสถานประจำประเทศไทย

๗. กิจกรรม

จัดเป็น ๔ กิจกรรม คือ

๑.เยี่ยมคารวะรองอธิบดีกรมมรดก

๒.ประชุมหารือความร่วมมือระหว่างกรมศิลปากรและรองอธิบดีกรมมรดก

๓.เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์โบราณคดีโบราณสถาณ โรงละคร มหาวิทยาลัย

๔.บรรยายทาง แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยแทร์เมซ ๒ หัวข้อ

๘.คณะผู้แทนไทย

๑. นางสาวพิมพ์พรรณ ไพบูลย์หวังเจริญ	นักอักษรศาสตร์ทรงคุณวุฒิ
๒. นางสาวมนัชญา วาจก์วิศุทธิ์	ผู้อำนวยการสำนักศิลปากรที่ ๘ ขอนแก่น
๓. นาวสาววัชรี ชมภู	ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ปราจีนบุรี
๔. นางจิรนันท์ คอนเซฟซิออน	นักโบราณคดีชำนาญการพิเศษ
๕. นางสาววนิธิวดี หอมแย้ม	นักวิเทศสัมพันธ์ชำนาญการ

๙. สรุปสาระของกิจกรรม

วันศุกร์ที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๘

คณะผู้แทนกรมศิลปากรเดินทางไปยังเมืองทาชเคนต์ เมืองหลวงของสาธารณรัฐอุซเบกิสถาน โดยมีเจ้าหน้าที่ผู้แทนจาก the Agency of Cultural Heritage of Uzbekistan ให้การรับรอง และดูแลการเดินทางตลอดระยะเวลาที่พำนักอยู่ในเมืองทาชเคนต์

วันเสาร์ที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๘

เวลา ๑๐.๐๐ - ๑๓.๓๐ น.

ศูนย์อารยธรรมอิสลามแห่งอุซเบกิสถาน กรุงทาชเคนท์ (Center of Islamic Civilization of Uzbekistan)

ศูนย์อารยธรรมมรดกอิสลาม เป็นศูนย์วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และการศึกษาที่ใหญ่ที่สุดในอุซเบกิสถาน ถือเป็นโครงการที่เป็นสัญลักษณ์ของประเทศ ซึ่งตั้งเป้าเป็นศูนย์กลางชั้นนำด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการศึกษาของโลกมุสลิม ปัจจุบันอาคารศูนย์อารยธรรมอิสลามและภูมิทัศน์โดยรอบก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว แต่ยังอยู่ระหว่างตกแต่งภายในส่วนจัดแสดงและติดตั้งงานระบบต่างๆ โดยมีกำหนดเปิดให้บริการในเดือน

พฤศจิกายน ๒๕๖๘ นี้ นับเป็นเกียรติอย่างสูงของคณะจากกรมศิลปากรที่ได้เข้าเยี่ยมชมการจัดแสดงภายในอาคาร และได้รับอนุญาตให้บันทึกภาพ ในช่วงเวลาเร่งรีบที่เตรียมเปิดให้บริการ

ข้อมูลอาคารโดยสังเขป : ขนาดพื้นที่ทั้งหมด ๔๕,๐๐๐ ตารางเมตร อาคารที่ตั้งพิพิธภัณฑ์มีพื้นที่ ๖,๐๐๐ ตารางเมตร ประกอบด้วยส่วนจัดแสดง ๘ ส่วน ห้องประชุม ห้องสมุด และหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ศูนย์แห่งนี้เป็นที่เก็บรักษา และจัดแสดงต้นฉบับคัมภีร์อัล-กรุอานโบราณ ภาพพิมพ์ผ้าไหม และเอกสารทางประวัติศาสตร์อื่น ๆ รวมถึง Samarkand Kufic Qu'ran ต้นฉบับปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๗ – ต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๘ เป็นหนึ่งในคัมภีร์อัล-กุรอานที่เก่าแก่ที่สุด ปัจจุบันจัดเก็บไว้ในห้องสมุด Hast Imam ในทาชเคนต์ นอกจากนี้ ยังมีส่วนของห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้าน และหน่วยงานด้านการศึกษา เน้นการศึกษาประวัติศาสตร์ชาติตั้งแต่ยุคสมัยโบราณจนถึงยุคปัจจุบัน มรดกทางวิทยาการของนักปราชญ์และนักคิดชาวอุซเบก รวมการศึกษาผลงานและงานวิจัยทางวิชาการร่วมสมัยและการค้นพบใหม่

ศูนย์อารยธรรมอิสลามแห่งอุซเบกิสถาน กรุงทาชเคนท์

ส่วนจัดแสดงที่ ๑ โถงจัดแสดง Hall of Fame เล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์อารยธรรมผ่านภาพโมเสคบนผนังห้องโถงเอนกประสงค์ของอาคาร โดยฝั่งซ้ายเป็นช่วงก่อนอารยธรรมอิสลาม แสดงภาพนักปราชญ์นักคิดคนสำคัญ ผนังด้านในของโถงเป็นอารยธรรมอิสลามในยุคแรกหลังการรุกรานของราชวงศ์มองโกล และผนังฝั่งขวาเป็นการเปลี่ยนแปลงอารยธรรมอิสลามในยุคที่สองหลังการฟื้นฟูในยุโรป ภาพโมเสคทำจากหินสี จากการออกแบบของศิลปินชาวอุสเบกร่วมกับชาติอื่น ๆ แล้วส่งให้ช่างจากเมืองจีนเป็นผู้ดำเนินการผลิต

ส่วนจัดแสดงที่ ๒ บอกเล่าเรื่องราวอารยธรรมพุทธศาสนาที่เข้ามาในดินแดนเอเชียกลางก่อน อารยธรรมอิสลาม

อุซเบกิสถานในยุคหิน (Stone Age)

ยุคแรกของการพัฒนาคือยุคหิน โดยยุคหินเก่าเป็นยุคที่ยาวนานที่สุดในประวัติศาสตร์มนุษยชาติ เป็นการค่อยๆ ปรับตัวเข้ากับธรรมชาติ เรียนรู้การทำงาน การใช้ชีวิตเป็นกลุ่ม และการสื่อสารซึ่งกันและกัน ใช้เครื่องมือและอาวุธล่าสัตว์ที่ทำจากหิน ไม้ และกระดูกเป็นหลัก ยังชีพด้วยการล่าสัตว์ เก็บเกี่ยวพืชป่า และตกปลา และใช้หนังสัตว์เป็นเสื้อผ้า ยุคหินกลาง มีการใช้ธนูและลูกศร ชุมชนประกอบอาชีพเพาะปลูกเมล็ดพันธุ์ เกิดการเปลี่ยนผ่านจากเศรษฐกิจแบบธรรมชาติไปสู่เศรษฐกิจแบบผลิตผลและการเลี้ยงสัตว์ ยุคหินใหม่ ผู้คนเริ่มสร้างที่อยู่อาศัยจากอิฐ มีการใช้เครื่องปั้นดินเผา เกิดการแบ่งงานทางสังคมขั้นพื้นฐาน เกิดเป็นจุดเริ่มต้นของการเกษตรกรรมและการเลี้ยงสัตว์ ศิลปะและความเชื่อทางศาสนาปรากฏขึ้นจนถึงปัจจุบัน

การพบภาพเขียนสีบนเพิงหินมากกว่า ๑,๓๐๐ ภาพในภูมิภาคเอเชียกลาง โดยประมาณ ๒๕๐ ภาพอยู่ในอุซเบกิสถาน นักวิทยาศาสตร์ได้แบ่งภาพเขียนบนหินออกเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรก คือ ภาพเขียนที่วาดด้วยสีธรรมชาติ (อังโกบ) ภาพเขียนบนหินที่แหล่งโบราณคดี เช่น ซาราอุตไซ ซีแพนทอช อักซากาลาตาไซ เบคลาร์ไซ และทาโลเกียปกันซอย ล้วนวาดด้วยเม็ดสีธรรมชาติ และมีความโดดเด่นด้วยเทคนิคที่ซับซ้อน กลุ่มที่สองคือภาพเขียนที่วาดด้วยหินบดและหินเจียร เป็นการแกะหรือสลักลงบนหิน ทองสัมฤทธิ์ เหล็ก เหล็กกล้า หรือวัสดุแข็งอื่นๆ ภาพที่สร้างขึ้นด้วยวิธีนี้เรียกว่าภาพสลักหิน (petroglyphs) ในทางโบราณคดี ภาพสลักหินพบได้ในแทบทุกภูเขาของอุซเบกิสถาน ภาพเขียนบนหินเป็นแหล่งข้อมูลอันทรงคุณค่าและเป็นงานศิลปะทางประวัติศาสตร์ที่เป็นตัวอย่างมรดกทางวัฒนธรรม

แบคเตรีย-โทคาริสถานในช่วงต้นยุคกลาง

ในช่วงครึ่งแรกของคริสศ์ตวรรษที่ ๓ จักรวรรดิกุษาณะเผชิญช่วงเวลาที่ยากลำบาก ความไม่มั่นคงทางการเมืองภายในจักรวรรดิทวีความรุนแรงมากขึ้น ในรัชสมัยของพระเจ้าชาปูร์ที่ ๒ แห่งราชวงศ์ซาสซานิด (ค.ศ. ๓๐๙-๓๗๙) และพระเจ้าฮอร์มิซด์ เป็นจุดเริ่มต้นของการผลิตเหรียญทองคำและเหรียญทองแดง เหรียญเหล่านี้บางส่วนผลิตขึ้นที่แบคเตรีย ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศ ปี ค.ศ. ๓๕๗-๓๕๘ แบคเตรีย ตกอยู่ภายใต้การปกครองของชาวฮันเป็นครั้งแรก และในปี ค.ศ. ๓๗๔-๓๗๗ ถูกยึดครองโดยชาวไคดาไรต์ ในช่วงกลางคริสต์ศตวรรษที่ ๕ เมืองหลายแห่งในยุคคุชานเสื่อมโทรมลง เมืองทางตอนเหนือของแบคเตรีย-โทคาริสถาน ถูกทิ้งร้าง และกลับมารุ่งเรืองอีกครั้ง ในช่วงต้นยุคกลาง เกษตรกรรมในโทคาริสถานได้กลายเป็นหนึ่งในทิศทางการพัฒนาทางสังคม ปราสาทอันงดงามของชาวนาผู้มั่งคั่งกระจายไปทั่วประเทศ ภายในปราสาท ประดับประดาด้วยภาพวาดและประติมากรรมอันงดงาม

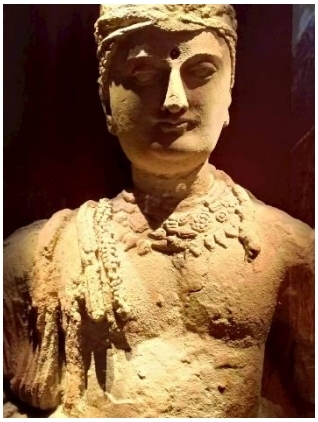
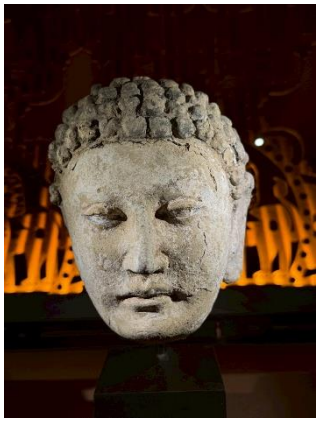

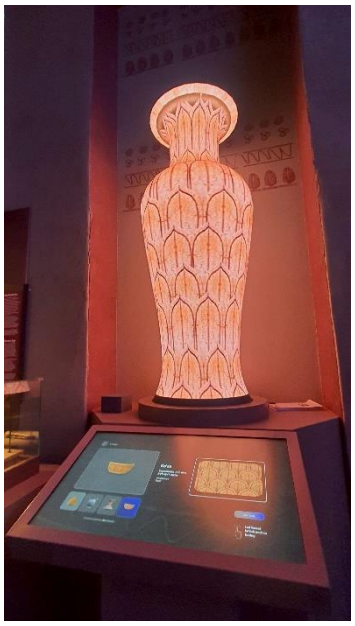

อารยธรรมแบคเตรีย แบคเทรียเป็นภูมิภาคที่มีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ครอบคลุมทั้งสองฝั่งของแม่น้ำอามูดาร์ยาตอนบนและตอนกลาง แบคเตรียมีพรมแดนติดกับซอกเดียนา (ทางทิศเหนือ) ติดกับอาราโคเซีย (ทางตอนใต้) ติดกับคันธาระ (ทางตะวันออกเฉียงใต้) และ ติดกับมาร์กลานา (ทางตะวันตก) ดินแดนแบกเตรียถือเป็นหนึ่งในอารยธรรมแรกเริ่มของตะวันออกโบราณ ได้ก่อตัวและพัฒนาตั้งแต่ศตวรรษที่ ๖ ก่อนคริสตกาล เป็นหนึ่งในศูนย์กลางทางการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของจักรวรรดิ Achaemenid ทางตะวันออก

"อุมม์ อัล-บิลาด" เมืองหลวงของแบคเตรีย เป็นที่อยู่อาศัยระหว่างการรบของพระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราชในดินแดนทางตะวันออก ในช่วงครึ่งแรกของศตวรรษที่ ๓ ก่อนคริสตกาล แบคเตรียจึงกลายเป็นฐานทางการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของจักรวรรดิ Seleucid Empire ทางตะวันออก ในช่วงกลางศตวรรษที่ ๓-๑ ก่อนคริสตกาล รัฐกรีก-แบกเตรีย ได้ก่อตั้งขึ้น แบกเตรียกลายเป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรมเฮลเลนิสติก (Hellenistic) ทางตะวันออก เป็นแหล่งกำเนิดของจักรวรรดิคุชาน (กุษาณะ) อันยิ่งใหญ่ ที่วัฒนธรรมและศิลปะแบกเตรีย ได้พัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน Surkhan Oasis มีการค้นพบเมืองและป้อมปราการจำนวน

มาก เช่น Sapallitepa, Zarkuton, Kyzyltepa, Kuchuktepa, Taloshkantepa, Ancient Termez Complex, Dalverzintepa, Kholchayon, Uzundara, Kampirtepq, Zartepa, Bolaliktepa, Kuyovkurgan และ Tavka

(บน) เมืองโบราณ Qo'rg'onzol และป้อมปราการ (ล่าง) เมืองโบราณ Kampirtepa

ส่วนจัดแสดงต่อไปจากนี้ บอกเล่าเรื่องราวความเจริญของอารยธรรมอิสลาม คัมภีร์อัล-กรุอานโบราณ การค้นคว้าในมุมห้องอ่านหนังสือ ภาพและสื่อจำลองเทคโนโลยีการหลอมโลหะ การดนตรี สมุนไพร การจำลองตลาดในยุคนั้น คำสอนและหลักปฏิบัติในสังคม การเขียนอักษร ความก้าวหน้าในการค้นพบเครื่องมือเครื่องใช้ที่อาศัยหลักกลศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ความก้าวหน้าด้านดาราศาสตร์ ภาพจำลองของงานสถาปัตยกรรม เป็นต้น

Farg'ona vodiysi

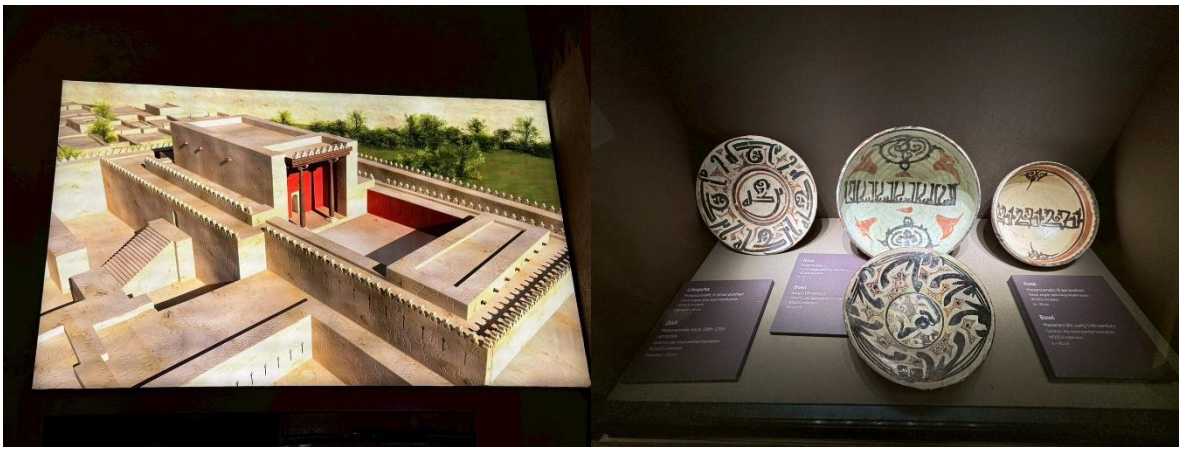

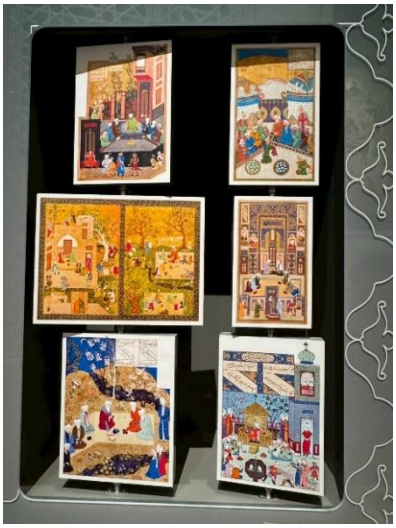

ทั้งนี้การนำเสนอโบราณวัตถุและเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ผ่านเทคโนโลยีสื่อจัดแสดงและ AI ในการปฏิสัมพันธ์กับผู้เข้าชม ทำได้ดีอย่างน่าอัศจรรย์

เวลา ๑๕.๐๐ - ๑๗.๐๐ น.

คณะเดินทางมายังพิพิธภัณฑ์เมืองทางเคนต์ ณ สวนสาธารณะแห่งชาติ พิพิธภัณฑ์แห่งนี้มีนามเต็มคือ Tashkent Museum under the State History Museum of Uzbekistan โดยมีคณะเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ให้การต้อนรับ มีวิทยากรนำชม ๑ ท่าน และมีล่ามแปลภาษาคือ Miss IzeeZa

พิพิธภัณฑ์ทาชเคนต์

พิพิธภัณฑ์ทาชเคนต์ เกิดจากดำริของประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐอุซเบกิสถาน วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐ ที่ PP-2899 เรื่อง "การก่อสร้างทางเดินนักเขียนนาม Alisher Navoi ในเขตสวนสาธารณะแห่งชาติอุซเบกิสถานภายใต้การขนานนามของ Alisher Navoi " พิพิธภัณฑ์ Tashkent เป็นสาขาของพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์แห่งรัฐอุซเบกิสถาน โดยประธานาธิบดีแห่งอุซเบกิสถาน Shavkat Mirziyoyev ทำพิธีเปิดเมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๓ พิพิธภัณฑ์ทาชเคนต์ มีนิทรรศการมากกว่า ๑,๐๐๐ รายการ โดยมากกว่า ๓๐๐ รายการ นำเสนอโดยศูนย์โบราณคดีแห่งชาติของสถาบันวิทยาศาสตร์อุซเบกิสถาน

โถงทางเข้าพิพิธภัณฑ์แสดงภาพใหญ่ บอกเล่าถึงพัฒนาการทางการเมือง การค้า และวัฒนธรรมของภูมิภาคTashkent เมืองใหญ่แห่งแรกๆ ในช่วง ๒,๒๐๐ ปี ตามลำดับช่วงเวลาซึ่งแสดงด้วยภาพวาดและรูปภาพทางประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์แห่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงอดีต ขนบธรรมเนียมประเพณี วิทยาศาสตร์ วัฒนธรรม และศิลปะของTashkentด้วยภาพถ่ายเหตุการณ์สำคัญต่างๆ เหรียญและเอกสารโบราณ วัตถุศิลปะพื้นบ้าน และตัวอย่างผลิตภัณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ นิทรรศการประกอบด้วยส่วนจัดแสดง ๙ ส่วน แบ่งออกเป็น ชั้นที่ ๑ จัดแสดงจำนวน ๓ ส่วน และชั้นที่ ๒ จัดแสดงจำนวน ๖ ส่วน

ส่วนจัดแสดงที่ ๑ “ภูมิภาคทาชเคนต์ในยุคหิน” (๖๕๐,๐๐๐ - ๑๒,๐๐๐ ปีมาแล้ว)

นิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับยุคนี้แสดงด้วยภาพ คำอธิบาย และแผนที่ตั้งบนผนัง โดยให้ข้อมูลภาพรวมคร่าวๆ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ยุคหินของภูมิภาคทาชเคนต์ ถัดไปรอบห้องจะมีเครื่องมือหินจัดเรียงตามลำดับเวลาจากอันดับที่เก่าสุด คือ เครื่องมือหินที่เรียกว่า หินสับตัด (chopper) ซึ่งมีขนาดและขอบที่หยาบกว่า ไปจนพัฒนาการรูปร่างที่เล็กลง กะทัดรัดขึ้น และสะดวกต่อกิจกรรมและชีวิตของมนุษย์มากขึ้น (microlith) แหล่งโบราณคดีที่สำคัญของภูมิภาคทาชเคนต์ แสดงไว้บนแผนที่ซึ่งมีอายุตั้งแต่ ๖๕๐,๐๐๐ ถึง ๑๑๐,๐๐๐ ปีก่อนคริสตกาล แหล่งโบราณคดีที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มเครื่องมือแกนหินซึ่งพบที่บริเวณ Kolbulak ซึ่งมีอายุย้อนกลับไปถึง ๑๐๐,๐๐๐ - ๓๘,๐๐๐ ปีก่อนคริสตกาล บนผนังแสดงแผนที่ตำแหน่งของแหล่งโบราณคดี Kolbulak ซึ่งขุดค้นโดย Kasimovs (ค.ศ. ๑๙๒๖ - ๑๙๖๓) รวมถึงภาพลายเส้นของหิน นอกจากนี้ แต่ละช่องยังมีจอข้อมูลพิเศษซึ่งให้ภาพรวมคร่าวๆจำนวน ๓ ภาษา ถัดไป คือแหล่งโบราณคดี Obirahmat ซึ่งเต็มไปด้วยการแสดงและภาพถ่ายมากมายจากการขุดค้นทางโบราณคดีของนักวิชาการ U. Islamov ส่วนท้ายของนิทรรศการจัดแสดงภาพบนจอ galagrams จำนวน ๖ จอ ซึ่งให้ข้อมูลของ A.P.Okladinkov กับทีมนักวิทยาศาสตร์ที่ขุดค้นที่ Khodzhikent และภาพโดยรวมของถ้ำ Aktash ซึ่งแสดงเครื่องมือหินอายุ ๗๐,๐๐๐ - ๕๐,๐๐๐ ปีก่อนคริสตกาลพบที่ Kyzylolmasoy ภูมิภาคทาชเคนต์

ส่วนจัดแสดงที่ ๒ เมืองทาชเคนต์ในช่วงปลายยุคสำริดและยุคเหล็กตอนต้น (ศตวรรษที่ ๑๒ - ๑๔ ก่อนคริสตกาล)

จัดแสดงผังเมืองโบราณจำลองใต้พื้นกระจกและเครื่องมือของนักโบราณคดี เมืองจำลองโบราณนี้คือโบราณสถานในวัฒนธรรม Burgulyuk ซึ่งอยู่ในยุคปลายสำริด ในลำดับชั้นใกล้เคียงกันนี้พบอยู่ใต้แหล่ง Shoshtepa ในทาชเคนต์ มีกำแพง คูน้ำ เตา วัตถุที่กระจัดกระจาย เศษภาชนะดินเผา และหม้อ ผู้ชมจะเห็นภูมิทัศน์เบื้องล่างได้อย่างใกล้ชิด พื้นกระจกนี้สามารถรับน้ำหนักได้ถึง ๔๐๐ กิโลกรัม บนผนังห้องของส่วนจัดแสดงที่ ๒ จัดแสดงโบราณวัตถุพร้อมป้ายคำอธิบายแหล่งที่มา อายุ ด้านซ้ายเป็นแผนที่ภาพเขียนสีของ Khojakent และแหล่งโบราณคดี Shoshtepa ศตวรรษที่ ๖ - ๑๔ ก่อนคริสตกาล, ชิ้นส่วนภาชนะ ๒,๐๐๐ ปีก่อนคริสตกาล, หินบดในพิธีกรรมและชิ้นส่วนของกระจก ศตวรรษที่ ๑๒ - ๑๐ ก่อนคริสตกาล ท้ายนิทรรศการ จัดแสดงเครื่องมือหินในช่วงศตวรรษที่ ๖ - ๑๕ ก่อนคริสตกาล ของกลุ่มวัฒนธรรม Burgulyuk และ Shoshtepa ในศตวรรษที่ ๑๒ - ๗ ก่อนคริสตกาล ถัดไปเป็นส่วนจัดแสดงเมืองโบราณ Kuyun บนผนังแสดงภาพโบราณสถานและคำบรรยายเกี่ยวกับการขุดค้นและหลักฐานที่พบมีอยู่ อายุในศตวรรษที่ ๑๓ - ๑๐ ก่อนคริสตกาล ส่วนในตู้กระจกมีแผนที่ของเมืองโบราณ Shoshtepa ในหลายช่วงเวลา และยังมีแหล่งโบราณคดีอื่น ๆ ที่อยู่ในช่วงเวลาเดียวกันนี้

ส่วนที่ 3 ชุมชนโบราณก่อนเมือง Taskent ศตวรรษที่ 10 ก่อนคริสตกาล - คริสต์ศตวรรษที่ 8

นำเสนอชีวิตชุมชนของ Chach ในยุคโบราณ ศตวรรษที่ ๓ - ๔ ก่อนคริสตกาล จัดแสดงด้วยผังจำลองของชุมชน Kanka อายุในศตวรรษที่ ๑๐ ใต้พื้นกรุกระจกใส ตู้จัดแสดงในพื้นที่ส่วนจัดแสดงที่ ๒ และ ๓ จัดแสดงโบราณวัตถุในวัฒนธรรม Kavancha ซึ่งขุดพบในหลายจุดของภูมิภาคทาชเคนต์ โบราณวัตถุใช้ทรายสีแดงเป็นส่วนผสม ส่วนที่จับภาชนะใช้สัตว์สัญลักษณ์ในความหมายต่าง ๆ มีตราประทับ ชาม และเหยือก Mustahara ชิ้นส่วนของภาชนะเหยือก และดาบ อายุ ๑ - ๒ ศตวรรษก่อนคริสตกาล - คริสตวรรษที่ ๓ ตามพัฒนาการของวัฒนธรรม ตู้จัดแสดงในส่วนที่ ๓ แสดงเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันที่สะท้อนชีวิตความเป็นอยู่ในช่วงเวลานี้ ต่อมาเป็นการค้นพบชุมชน Mingurik ซึ่งเป็นชุมชนก่อนเมืองทาชเคนต์ ในช่วง ๒,๐๐ ปีมาแล้ว ครอบคลุมพื้นที่ ๓๕ เฮกตาร์ ในช่วงรุกรานโดยอาหรับเมืองถูกเผาและถูกย้ายออกไปไกล ๔ – ๕ กิโลเมตรเพื่อสร้างใหม่ในชื่อ Binkat ตู้จัดแสดงถัดไปแสดงเหยือก และภาชนะดินเผา อายุ ศตวรรษที่ ๑ – ๒ ของชุมชนโบราณ Kavardon หลักฐานที่แสดงความเป็นอยู่ คืออักษรภาพและหินฝังศพซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงชีวิตของชาว Kavardash ส่วนชุมชน Kanka แสดงแผนที่ – ภาพถ่ายระหว่างการขุดค้น ซึ่งพบหลักฐานสิ่งของเครื่องใช้ เช่น จาน แก้วใบเล็กและเหยือก อายุในศตวรรษที่ ๖ และสุดท้ายคือตู้จัดแสดงโบราปรวัตถุ และเรื่องราวจากแหล่งโบราณคดี อายุในคริสตศตวรรษที่ ๗ - ๘ ที่พบที่ Kugaittepa ในเมืองทาชเคนต์

ส่วนจัดแสดงที่ ๔ ทาชเคนต์ในต้นยุคกลาง (คริสตศตวรรษที่ ๕ - ๑๑)

ส่วนนี้แสดงเมืองจำลองเมืองเก่าทาชเคนต์ t และศูนย์กลางที่สำคัญ ๕ แห่ง บนผนังเป็นข้อมูลการขุดค้นแผนผัง และโบราณสถานจำลอง ของ Yunusabad Aktepa อายุระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ ๕ -๘ ส่วนล่างของตู้แสดงชิ้นส่วนการตกแต่งในคริสตศตวรรษที่ ๗ - ๘ ตู้จัดแสดงถัดไปเป็นภาชนะดินเผา และโลหะวัตถุพร้อมกับภาพหลุมฝังศพของ Sungak Kurglan ตู้ถัดไปเป็นแหล่งโบราณคดีและแผนผังของภูมิภาค Tashkent ลายเส้นการจำลองผังโบราณสถาน Chilanzar Aktepa อายุคริสต์ศตวรรษที่ ๕ -๘ ที่บริเวณส่วนล่างของตู้จัดแสดงเป็นเหยือก

และถ้วยซึ่งได้จากการขุดค้น Ossuary ซึ่งเป็นแหล่งโบราณคดีในทาชเคนต์ คริสต์ศตวรรษที่ ๖ -๗ ด้านขวาของผนังหน้า เป็นหลักฐานรูปปั้นดินเหนียวของสิ่งมีชีวิตต่างๆ ที่บอกเล่าเรื่องราวของชีวิตชาว Tashkent ในคริสตศตวรรษที่ ๑๐ - ๑๑

ส่วนจัดแสดงที่ ๕ ทาชเคนต์ในยุคกลางที่รุ่งเรือง คริสต์ศตวรรษที่ ๙ - ๑๓

เมืองทาชเคนต์ ในยุคนี้มีการพัฒนาอย่างช้า ๆ ในทุกพื้นที่ โดยเฉพาะภาชนะดินเผาปากกว้าง มีการแกะสลัก มีภาพวาดลายเส้นของ Binkat ในคริสต์ศตวรรษที่ ๙ - ๑๓ เริ่มจากด้านขวาเป็นจารึกบนภาชนะดินเผาในคริสตศตวรรษที่ ๙ -๑๐ ในช่วงเวลานี้พบการประดับตกแต่งอาคารด้วยเครื่องเคลือบ เขียนภาษาอารบิคที่แสดงความหลากหลายของคติพจน์ คำสอนของพระเป็นเจ้า และถ้อยคำในช่วงเริ่มแรกของศาสนาอิสลาม บทกวีจากวรรณกรรมและคติธรรมที่เขียนลงบนชามและจาน การจัดแสดงยังมีภาพวาดของเมืองโบราณ Sharkiya ซึ่งแสดงส่วนที่หายไปของเมือง ๓ จุด ได้แก่ ซุ้มประตู Citadel Shahristan และ Rabat และภาชนะในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๙ ๘ ทั้งในเมืองและภูมิภาค Tashkent กลางห้องเป็นชิ้นส่วนภาชนะที่พบใน Binkat คริสต์ศตวรรษที่ ๑๐ โม่หินขนาดใหญ่มาจากภูมิภาค Kang Tashkento ในคริสตศตวรรษที่ ๙ - ๑๒ ตู้จัดแสดงวัตถุและภาพโบราณสถานแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการในศตวรรษหลัง

ส่วนจัดแสดงที่ 6 ทาชเคนต์ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๔ - ๑๕

ช่วงเวลานี้เป็น ศตวรรษใหม่ของการพัฒนาเมืองซึ่งเริ่มต้นด้วยการสร้างรัฐของ Amir Temur อาณาเขตมีการขยาย การผลิต การค้า และวัฒนธรรมมีความเจริญรุ่งเรือง รวมทั้งการสร้างสถาปัตยกรรมที่โอ่อ่า ตู้จัดแสดงมีการจัดแสดงประตูเมืองเก่าของทาชเคนต์ จำนวน ๑๒ ประตู ในสมัยโบราณ ประตูเมืองใช้เป็นขอบเขตป้องกันเมืองและเก็บภาษี ประตูทั้งหมดสร้างในเส้นทางสัญจรหลัก บานประตูสร้างด้วยไม้เนื้อแข็งตกแต่งส่วนซุ้มยอดแหลม นามประตูเหล่านี้ คือ Takhtapul Labzak Kashgar Kokand Koymas Beshyogoch Komolon Samarkand Kokcha Chigatay Sogbon และ Karasaray

ตู้จัดแสดงแรก แสดงชิ้นส่วนภาชนะประดับลวดลายที่พบในเมือง Karatash ของ Tashkent อายุคริสต์ศตวรรษที่ ๑๕ - ๑๖ ที่มุมตู้เป็นอาวุธของทหาร ภาพวาดบนผนังแสดงชีวิตชาว Tashkent ในคริสตศตวรรษที่ ๑๔ - ๑๕ กลางห้องเป็นหุ่นจำลองของ Barakkhan และ Kokaldosh madrasas ในคริสตศตวรรษที่ ๑๕ - ๑๖ สุสานของ Kaldirgochbi และ Sheikh Khovendi Takhur และประตูเมืองโบราณของทาชเคนต์ ทั้ง ๑๒ ประตู

กลับลงมาที่ชั้น ๑ จะมีส่วนจัดแสดงอีก ๓ ส่วน ด้านขวาเป็นบานประตูของเมืองทาชเคนต์ ซึ่งนำมาจากประตูทางเข้าโดมสุสาน Shaykhan tahur ด้านประตู Labzak อายุคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ทำด้วยไม้ Elm wood ด้านข้างบานประตูเป็นจอแสดงข้อมูลของพิพิธภัณฑ์และโบราณสถานทาชเคนต์ ด้านขวาเป็นแผนที่เมืองทาชเคนต์ ในจุดเชื่อมต่อเส้นทางสายไหม

ส่วนจัดแสดงที่ ๗ ทาชเคนต์ศูนย์กลางของวิทยาศาสตร์

จัดแสดงเรื่อง ทาชเคนต์ ศูนย์กลางวิทยาศาสตร์ในสมัยโบราณ โดยมีรายชื่อและช่วงชีวิตของนักปราชญ์ที่สำคัญและมีชื่อเสียง ผู้นำศาสนา , นักกฎหมาย , ศิลปินนักออกแบบอักษร และนักประวัติศาสตร์ รวมถึง แพทย์

กวี และ linguists พร้อมตัวอย่าง ผลงาน จารึกและตำราของบุคคลเหล่านั้น บนผนังเป็นจานที่ใช้ในพระราชวัง มีภาพพระราชานั่งบนบัลลังก์ล้อมรอบด้วยขุนนางและเจ้าชายบนหลังม้า วิศวกรกำลังสำรวจ กวีกำลังประพันธ์ผลงาน นักดนตรีกำลังประพันธ์บทเพลง และนกยูงรำแพน

ส่วนจัดแสดงที่ ๘ ทาชเคนต์เมืองแห่งความกลมกลืนของนานาชาติพันธุ์

ชาติพันธุ์มากมายที่อาศัยอยู่ในทาชเคนต์ มาตั้งแต่อดีตในเส้นทางสายไหมที่ยิ่งใหญ่ซึ่งเปรียบเสมือนเส้นทางทองคำในกลางทวีปที่เชื่อมโยงอารยธรรมของตะวันตกและตะวันออกในหน้าแรกของประวัติศาสตร์มนุษยชาติ ที่ตั้งของภูมิประเทศที่สะดวกเป็นเสมือนบทบาทที่สำคัญของการปะทะทางวัฒนธรรมและการเผยแผ่ศาสนา เช่น ศาสนาโซโรแอสเตอร์ , ศาสนาพุทธ , ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม ของผู้คนในเอเชียกลาง

ภาพผู้คนของทาชเคนต์ที่สุภาพ มีน้ำใจพิสูจน์ได้จากตัวอย่างของหลักธรรมและคัมภีร์ต่างๆของหลากหลายชาติได้เผยแผ่ไปทั่วทาชเคนต์ และทั่วโลก ความกลมกลืนของศาสนาในอุ๙เบกิสถาน ซึ่งปรากฏในเมือง Samarkand และ Bukhara โบราณ และจารึกจาก Sights of the world และแสดงภาพของผู้คนหลากหลายเชื้อชาติที่แสดงมิตรภาพและต้อนรับด้วยรอยยิ้มกว้าง ที่กลางห้องของส่วนที่ ๘ มีตัวอย่างคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ในศาสนาอิสลาม “Qur’an Kerim” และตุ๊กตาแม่ลูกของรัสเซีย “Kazan Lady กับ ทารก” ในคริสตศตวรรษที่ ๑๙ Torah กลางคริสตศตวรรษที่ ๑๙ และคัมภีร์ไบเบิ้ลซึ่งมีรูป Gustav Dore ของรัสเซีย ในคริสตศตวรรษที่ ๑๙

ส่วนจัดแสดงที่ ๙ งานหัตถกรรมของทาชเคนต์

การจัดแสดงส่วนนี้แสดงงานหัตถกรรมของทาชเคนต์ เช่น เครื่องแต่งกายประจำชาติของอุซเบก เครื่องประดับทรวงอกของผู้หญิงที่เรียก Zebigardon และ Tillaqos อัญมณีประดับศีรษะ การสลักภาชนะ การทอผ้า Catlas และผ้าไหม การปักหมวกคุลมศีรษะ ผ้า rug สีสดใส และเครื่องทองแดงมากมาย

ในพื้นที่จัดแสดง มีภาพนักร้อง นักดนตรี และเครื่องดนตรี ของ Tashkent การจำลองที่อยู่อาศัยในปี 1920 ของชาวอุซเบก ซึ่งมีการแบ่งพื้นที่เป็นห้องครัวและการปั้นเซรามิค ซึ่งตั้งเครื่องเซรามิค กาน้ำทองแดง และกาน้ำชาในยุคแรกของหัตถกรรมอุซเบก ในห้องครัวมีเตาไฟและเตาดิน และเครื่องใช้ในครัว ในครัวมีตั่งเล็กๆ ที่ใช้ทานอาหารกลางวันภายในครอบครัวเล็กๆ เหนือขึ้นไปมีค้างและเถาองุ่นรวมถึง torquvoq (กล่องให้อาหารนกกระทา) มีบ่อน้ำเล็กๆ ซึ่งชาวอุซเบก ในสมัยก่อนใช้น้ำจากบ่อ บรรยากาศการจำลองแฝงไว้ซึ่งความหมายและคติธรรมบางประการของชาวอุซเบก

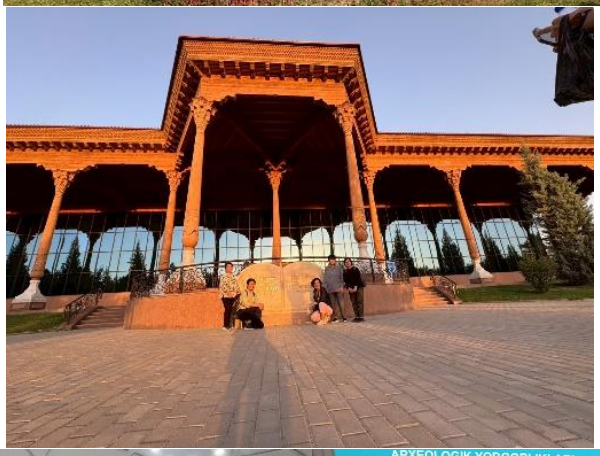

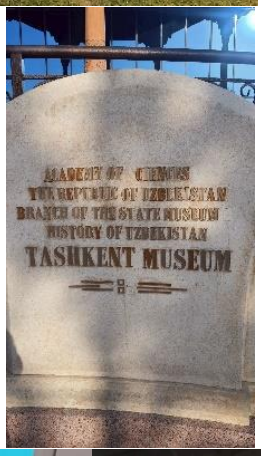
TASHKENT MUSEUM

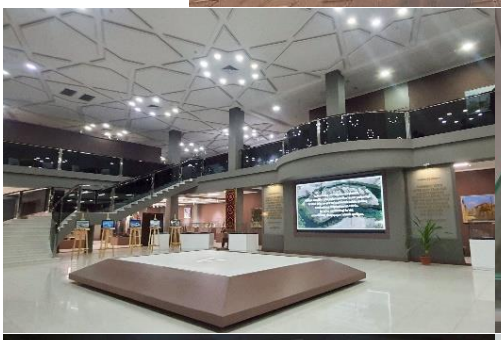

ARXEOLOGIK YODGORLIKLARI

เวลา ๑๘.๐๐-๒๐.๐๐ น.

พิพิธภัณฑ์ศิลปะประยุกต์แห่งกรุงทาชเคนท์ (Museum of Applied Arts, Tashkent)

(ข้อมูลประวัติความเป็นมาของพิพิธภัณฑ์ สืบค้นจาก https://artmuseum.uz/en/ Unofficial site Museum of applied art of Uzbekistan)

พิพิธภัณฑ์ศิลปะประยุกต์ กรุงทาชเคนท์ จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ.๑๙๒๗ ต่อมาได้ขยายเป็นนิทรรศการถาวร และเป็นที่รู้จักในชื่อ "นิทรรศการแห่งชาติอุซเบกิสถาน" ในปีต่อ ๆ มา นิทรรศการได้จัดแสดงผลงานศิลปะหลากหลายประเภท ควบคู่ไปกับนิทรรศการนี้ ได้มีการซื้อและจัดแสดงตัวอย่างผลงานศิลปะประยุกต์อื่นๆ เช่น งานปักมือ เครื่องประดับ พรม และงานศิลปะประยุกต์อื่นๆ ที่สร้างขึ้นในศตวรรษที่ผ่านมา และได้เปิดทำการเมื่อเดือน กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๓๗ ณ กรุงทาชเคนท์ อีก ๖๐ ปีต่อมา ในปี ค.ศ. ๑๙๙๗ พิพิธภัณฑ์ได้โอนกรรมสิทธิ์ให้แก่กระทรวงวัฒนธรรมแห่งสาธารณรัฐอุซเบกิสถาน และได้รับสถานะเป็น "พิพิธภัณฑ์ศิลปะประยุกต์แห่งรัฐ" ปัจจุบัน จัดแสดงผลงานศิลปะประยุกต์อันล้ำค่าที่สร้างสรรค์ด้วยมือหลายชิ้น งานเครื่องทองชิ้นเอกตั้งแต่ครึ่งแรกของศตวรรษที่ ๑๙ จนถึงปัจจุบันได้รับการเก็บรวบรวมไว้ในคลังของพิพิธภัณฑ์

ชาวอุซเบกเป็นที่รู้จักไปทั่วโลกในเรื่องศิลปะประยุกต์โบราณ ศิลปะการทำเครื่องประดับถือเป็นหนึ่งในศิลปะที่เก่าแก่ที่สุด ตัวอย่างที่หายากของศิลปะพื้นบ้านยังคงอยู่ในงานแกะสลัก งานตีเหรียญ งานทำเครื่องประดับ งานเซรามิก งานทอพรม งานเลี้ยงไหม งานเย็บปักถักร้อย เป็นต้น โดยวัตถุจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ แบ่งเป็น ๓ กลุ่ม

กลุ่มแรก เป็นงานศิลปะประยุกต์ที่สร้างขึ้นบนพื้นฐานของประเพณีโบราณและเกี่ยวข้องกับโรงเรียนการฝีมือ ซึ่งสะท้อนถึงความคิดริเริ่มของแต่ละภูมิภาค

กลุ่มที่สอง ได้รับการต่อยอดโดยผลงานที่เป็นลวดลายประดับได้รับการพัฒนา และทำขึ้นใหม่โดยใช้วิธีการดั้งเดิมของช่างฝีมือและภูมิปัญญาพื้นบ้าน

กลุ่มที่สาม เป็นงานศิลปะประยุกต์ ตามข้อกำหนดของศิลปะร่วมสมัยและตกแต่งด้วยลวดลายประดับหลากสีที่หายาก รวบรวมงานศิลปะของพิพิธภัณฑ์เก็บไว้ใน ๒๐ คอลเล็กชัน ตามชนิดของงานสิลปะนั้นๆ

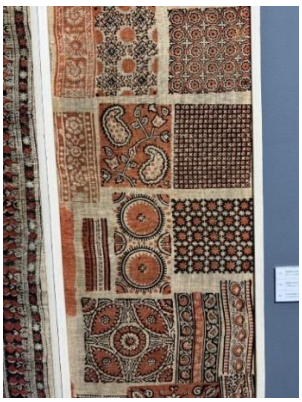

ศิลปะประยุกต์เหล่านี้แสดงถึงประวัติศาสตร์อันยาวนานของประเทศอุซเบกิสถาน การชื่นชมผลงานศิลปะเสมือนการเพิ่มความรับรู้ของการอุทิศตนและความภาคภูมิใจของชาติ เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมประจำชาติที่แยกกันไม่ออก อย่างที่ทราบกันดีว่าศูนย์กลางที่ของศิลปะหัตถกรรมแห่งชาติได้ก่อตัวขึ้นในดินแดนอุซเบกิสถานมานานหลายศตวรรษ แต่ละภูมิภาคมีความแตกต่างจากอีกภูมิภาคหนึ่งด้วยศิลปะการตกแต่งเช่น ชาว Chust เป็นที่รู้จักในศิลปะการทำมีด, ชาว Rishtan เป็นที่รู้จักในศิลปะการทำเซรามิกสีฟ้า, ชาว Margilan เป็นที่รู้จักในศิลปะการทำซาตินสีรุ้ง, ชาว Bukhara เป็นที่รู้จักในศิลปะการปักเส้นทอง

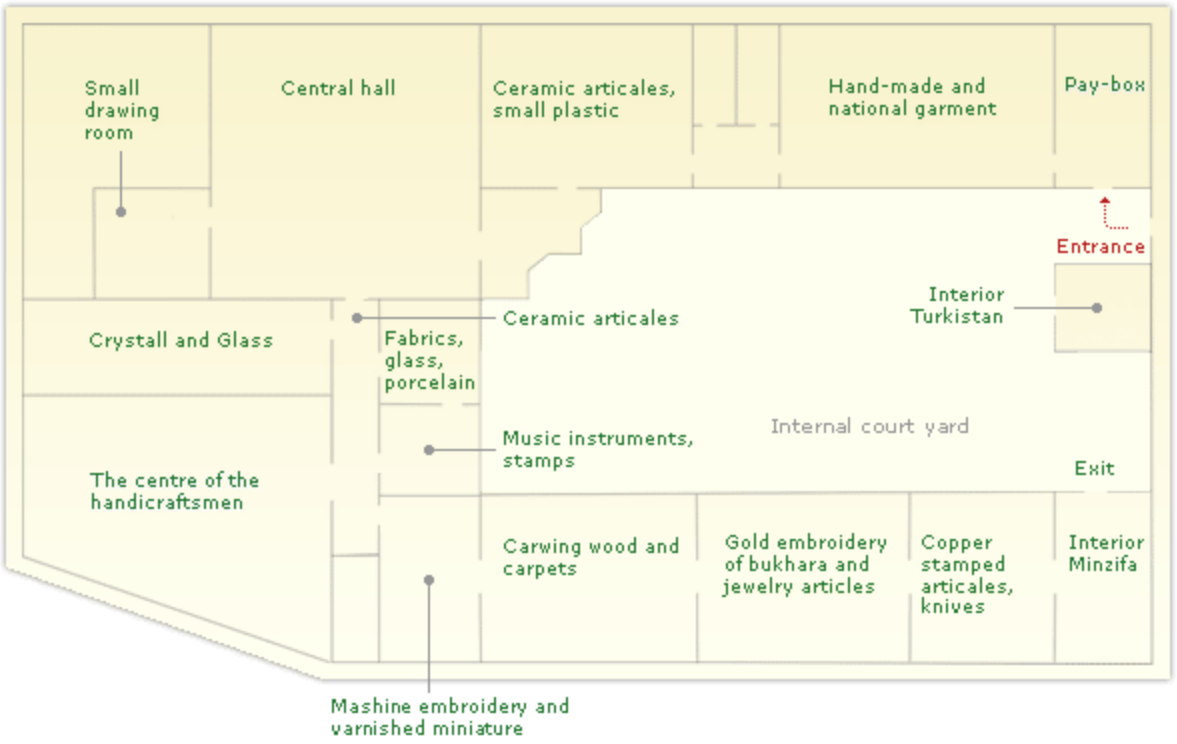

ผังการจัดแสดงศิลปะประยุกต์ประเภทต่าง ๆ

นอกจากนี้ห้องโถงกลาง (Central Hall) จะได้พบกับสถาปัตยกรรมดั้งเดิมที่มีการประดับตกแต่งที่พิเศษ เนื่องด้วยพิพิธภัณฑ์ศิลปะประยุกต์นี้ในอดีตเป็นที่อยู่อาศัยของ Alexandre Polovtsev นักการทูตแห่งจักรวรรดิรัสเซีย คฤหาสน์หลังใหญ่ตกแต่งในสไตล์อุซเบกแบบดั้งเดิม ด้วยนาย Polovtsev เป็นนักสะสมงานฝีมือตัวยง และทรัพย์สินส่วนตัวของเขาเป็นหัวใจสำคัญของคอลเล็กชันส่วนนี้ งานก่อสร้างสถาปัตยกรรมดำเนินการโดยช่างฝีมือจากบูคารา ซามาร์คันด์ คีวา เฟอร์กานา และทาชเคนต์

ลานระเบียงและห้องโถงต้อนรับมีความงดงามเต็มไปด้วยสีสัน และการแกะสลักไม้ ความพิเศษที่ ผอ พิพิธภัณฑ์ได้กล่าวถึง คือ ช่อง mihrab ในห้องโถงกลางนี้ ชี้ไปในทิศทางตรงกันข้ามกับเมกกะ, เพดานที่แกะสลักอย่างหรูหราและทาสีอย่างสดใสในสไตล์ทาจิกิสถาน และข้อความบนกรอบของสองช่องประตู ความว่า โลกเป็นคาราวานที่ยิ่งใหญ่ที่มีสองประตู : ทางเข้าหนึ่งประตูและทางออกหนึ่ง ต้อนรับแขกใหม่ ๆ มาที่คาราวานเซรายทุกวัน' เสาโทนสีฟ้าอ่อนเป็นของเดิม เตาผิงมีสองฝั่งซึ่งรูปแบบหลังคาปล่องด้านหนึ่งทรงโดมอิสลาม อีกด้านทรงโบสถ์คทอลิก เป็นความแตกต่างที่กลมกลืน

วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๘

เวลา ๑๐.๐๐ -๑๒.๓๐ น.

คณะเดินทางไปทัศนศึกษา ณ ศูนย์กลางการค้าที่ยังใช้สืบเนื่องมาจนปัจจุบัน

ตลาดคอร์ซู เมืองทาชเคนท์ (Chorsu Bazaar, Tashkent)

ตลาดคอร์ซู (Chorsu Bazaar) ตั้งอยู่ตรงข้ามกับสถานีรถไฟใต้ดินชอร์ซู เป็นตลาดดั้งเดิมขนาดใหญ่ใจกลางเมืองเก่าทาชเคนต์ ประเทศอุซเบกิสถาน ขายสินค้าอุปโภคบริโภคทุกประเภท ตั้งแต่เนื้อสัตว์ ผัก ผลไม้ ถั่วต่างๆ ต้นไม้ที่สำคัญที่นักท่องเที่ยวต้องไปเยี่ยมชมคือการผลิตและจำหน่ายขนมปังด้วยวิธีการอบและใช้เตาแบบดั้งเดิม ลักษณะตลาดเป็นอาคารทรงโดมสีฟ้าโดดเด่น การใช้พื้นที่ภายในโดมที่กว้างใหญ่ออกแบบการใช้สอยได้อย่างเต็มพื้นที่ ข้อมูลในเว็บไซต์ขององค์การยูเนสโกเกี่ยวกับแหล่งมรดกที่ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก (World Heritage Site) ของอุซเบกิสถาน พบว่า ตลาดคอร์ซู (Chorsu Bazaar) ได้รับการขึ้นทะเบียนในลักษณะเป็นมรดกโลกต่อเนื่อง (Serial Site) ร่วมกับแหล่งมรดกอื่น รวม ๑๖ แหล่ง ภายใต้ชื่อ “สถาปัตยกรรมโมเดิร์นนิสต์ทาชเคนท์ (Tashkent Modernist Architecture : TMA)” เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นของการนำสถาปัตยกรรมในศตวรรษที่ ๒๐ มาใช้เพื่อหล่อหลอมเมืองหลวงยุคแรกเริ่มสู่ความเป็นสากล ผสมผสานวัฒนธรรมและชาติพันธุ์อันมีชีวิตชีวา ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมในเอเชียกลางในยุคสหภาพโซเวียต งานสถาปัตยกรรมหลังสงครามสอดรับกับการออกแบบผังเมืองหลวงในศตวรรษที่

สถาปัตยกรรมโมเดิร์นนิสต์ทาชเคนท์ ประกอบด้วยอาคารในรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบโมเดิร์น ๑๖ แหล่ง ซึ่งเป็นโครงการสำคัญของเมือง ในบทบาททางสังคม การเมือง เป็นงานสถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้นในกรุงทาชเคนต์เมืองหลวงของอุซเบกิสถาน ซึ่งเคยเป็นเมืองที่มีประชากรมากเป็นอันดับสี่ของสหภาพโซเวียต ระหว่างยุคหลอมละลายและการล่มสลายของสหภาพโซเวียต ตัวอย่างเช่น อาคารพักอาศัยสูง ๑๗ ชั้น (Zhemchug), อาคารสำนักงาน (House of Publishers), อาคารศูนย์วิจัยวัสดุด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ (Sun Heliocomplex), สวนสนุกคณะละครสัตว์แห่งรัฐ (State Circus), พิพิธภัณฑ์แห่งรัฐด้านประวัติศาสตร์ (State Museum of the History of Uzbekistan), หอภาพยนตร์ (Tashkent Cinema), สถานที่มรดกวัฒนธรรมด้านการบิน (Palace of Culture of Aviators) เป็นต้น

ทั้งนี้ การพัฒนาอุตสาหกรรมเริ่มต้นขึ้นในช่วงทศวรรษ ๑๙๒๐ ต่อมา ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง โรงงานและศูนย์วิทยาศาสตร์หลายแห่งได้ย้ายถิ่นฐานจากรัสเซียตะวันตกและยูเครนมายังทาชเคนท์ ทาชเคนท์จึงกลายเป็นพื้นที่ทดลองทางสังคม ประกอบกับในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ ๒๐ เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๑๙๖๖ เกิดแผ่นดินไหวซึ่งทำลายเมืองส่วนใหญ่ การบูรณะฟื้นฟูเมืองหลังแผ่นดินไหวเร่งกระบวนการพัฒนาให้ทันสมัย เมืองใหม่นี้จึงกลายเป็นประตูสู่เอเชียของสหภาพโซเวียต เป็นการปรับบทบาทใหม่ สู่การเปลี่ยนผ่านในอดีตบนเส้นทางสายไหมอันยิ่งใหญ่ ซึ่งเป็นสถานที่ที่วัฒนธรรม เชื้อชาติ แนวคิด และภาษา ผสมผสานกัน สถาปัตยกรรมสมัยใหม่

(ซ้าย) Tashkent Cinema (ขวา) Palace of Culture of Aviators

สถาปัตยกรรมของตลาดคอร์ซู (Chorsu Bazaar) โดดเด่นด้วยโครงสร้างทรงโดมสีน้ำเงินขนาดใหญ่ และโครงข่ายโดมขนาดเล็กที่เชื่อมต่อกันโดยรอบสำหรับแผงขายของ อาคารหลักทรงโดมเป็นโครงสร้างสามชั้น ยาวประมาณ ๓๐๐ - ๓๕๐ เมตร มีลิฟต์กลาง ชั้นล่างมีทางเดินสาธารณูปโภคใต้ดิน ส่วนชั้นบนเป็นพื้นที่ค้าปลีก รูปแบบสะท้อนให้เห็นถึงการผสมผสานระหว่างการวางผังแบบพื้นถิ่นในอดีตของเอเชียกลาง เช่น การใช้โดมในตำแหน่งเป็นจุดตัดทางประวัติศาสตร์ และ เทคนิคการก่อสร้างแบบโมเดิร์น ด้วยเทคนิคการใช้คอนกรีต ผสมงานก่ออิฐอย่างประณีตในช่องโครงสร้าง ใช้หลักการออกแบบสมัยใหม่ ทำให้โดมกลางคลอบคลุมพื้นที่ได้กว้างใหญ่มาก สถาปนิกผู้ออกแบบ คือ Vladimir Azimov และ Sabir Adylov ในช่วงทศวรรษ ๑๙๘๐

เวลา ๑๕.๐๐ - ๑๗.๐๐ น.

อนุสาวรีย์ประกาศอิสรภาพในทาชเคนต์ (Tashkent)

เป็นสัญลักษณ์ของการประกาศเอกราชของประเทศ สร้างขึ้นบนพื้นที่ที่เคยเป็นจัตุรัสเลนินมาก่อน อนุสาวรีย์ตั้งอยู่บน **จัตุรัสอิสรภาพ (Mustaqillik Maydoni)** มีประติมากรรมรูปปั้นหญิงเพื่อเป็นสัญลักษณ์ของประเทศมาตุภูมิ ปัจจุบันจัตุรัสแห่งนี้เป็นสถานที่จัดงานเฉลิมฉลองในวันหยุดสำคัญของประเทศ บริเวณใกล้เคียงเป็นอาคารที่แสดงประวัติศาสตร์และจารึกในชื่อประชาชนชาวอุซเบกที่ตายและหายไปในสงครามไว้บนแผ่นป้ายทองเหลืองขนาดใหญ่

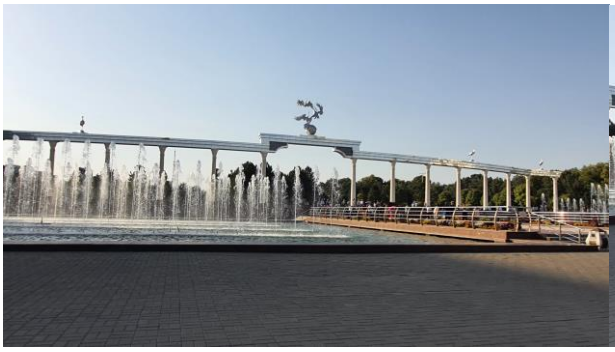

วันจันทร์ที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๒๘

เดินทางไปยังเมืองเทอร์เมซ

เวลา ๑๔.๕๐ น.

เดินทางเพื่อเข้าพบรองผู้ว่าราชการจังหวัดสุกันดารายา เมืองแทร์เมซ

๑. คณะรองผู้ว่าราชการจังหวัดสุกันดารายาประกอบด้วย

๑) Mr. ZHURABEK TURAEV รองผู้ว่าการภูมิภาคสุคันอารยา

๒) Mrs. Berdimuratova Otmaxon Elmuzayevna ผู้ช่วยรองผู้ว่าราชการภูมิภาคสุคันอารยา

๓) Mr. Tuhtash Annaev รองศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยเทอร์เมซ

๔) ผู้อำนวยการโรงละครแห่งชาติเทอร์เมซ

๕) Mr. Turdier Jasur อาจารย์ด้านโบราณคดี มหาวิทยาลัยแทร์เมซ

๒. Mr. ZHURABEK TURAEV รองผู้ว่าการภูมิภาคสุคันอารยา กล่าวต้อนรับคณะของกรมศิลปากรและแจ้งให้คณะทราบว่าเมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๖ ได้มีโอกาสเยือนประเทศไทย โดยกงสุลใหญ่สถานกงสุลสาธารณรัฐอุซเบกิสถานประจำประเทศไทยได้กรุณานำไปเยี่ยมชมอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ปราจีนบุรี ดังนั้น การที่คณะจากกรมศิลปากรเยือนอุซเบกิสถานในครั้งนี้จึงแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรมระหว่างสองประเทศ

๓. นางสาวพิมพรรณ ไพบูลย์หวังเจริญนักอักษรศาสตร์ทรงคุณวุฒิกล่าวขอบคุณและรู้สึกยินดีที่มีโอกาส

เดินทางมาเยือนอุซเบกิสถานอย่างเป็นทางการในนามกรมศิลปากรโดยได้รับมอบนโยบายจากอธิบดีกรมศิลปากร ในการหารือเพื่อแลกเปลี่ยนความร่วมมือทางวัฒนธรรม ตามภารกิจของกรมศิลปากร ได้แก่ งานโบราณคดีและพิพิธภัณฑ์ งานด้านภาษา เอกสารและหนังสือ งานด้านดุริยางคศิลป์ งานด้านสถาปัตยกรรมและศิลปกรรม รวมทั้งการอนุรักษ์โบราณสถาน

๔. ฝ่ายอุซเบกิสถานมีข้อเสนอเรื่องความร่วมมือด้านการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้งานอนุรักษ์โบราณสถาน ด้านการท่องเที่ยวรวมทั้งสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ศิลปวัตถุและเส้นทางพุทธศาสนาในเมืองเทอร์เมซ

๕. ฝ่ายอุซเบกิสถานแจ้งว่ามีประเด็นที่สืบเนื่องจากการเยือนของคณะผู้แทนกรมศิลปากรเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๖๖ คือการจัด Corner of Thailand ณ พิพิธภัณฑ์โบราณคดีเทอร์เมซ และการจัดConer of Uzbekistan ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร ทั้งนี้ ผู้แทนกรมศิลปากรรับทราบประเด็นและจากพิจารณาดำเนินการต่อไป (อธิบดีกรมศิลปากร ได้มอบสำนักพิพิธภัณฑแห่งชาติประสานงานกับพิพิธภัณฑ์โบราณคดีเทอร์เมซ และรับผิดชอบจัด Corner of Thailand และการจัด Corner of Uzbekistan แล้ว)

๖. นางสาวพิมพ์พรรณ ไพบูลย์หวังเจริญ นักอักษรศาสตร์ทรงคุณวุฒิ กล่าวถึงเรื่องบันทึกความเข้าใจระหว่างพิพิธภัณพ์โบราณคดีเทรอ์เมซ และกรมศิลปากรซึ่งจะหมดอายุลงในเดือนธันวาคม ๒๕๖๘ ซึ่งรองผู้ว่าการภูมิภาคสุคันดารยาแจ้งว่า ยินดีลงนามต่อเนื่องบันทึกความเข้าใจดังกล่าว ฝ่ายไทยจึงเสนอให้ฝ่ายอุซเบกิสถานจัดทำร่างข้อเสนอความร่วมมือที่ประสงค์จะเพิ่มเติมในบันทึกความเข้าใจและนำส่งให้ฝ่ายชายพิจารณาต่อไปโดยขอให้ดำเนินการผ่านสถานกงสุลใหญ่อุซเบกิสถานประจำประเทสไทย

๗. รองผู้ว่าการภูมิภาคสุคันดารยา แจ้งว่า ในปี ๒๕๖๙ จะนำคณะของฝ่ายอุซเบกิสถานมาเยือนประเทศไทยอีกครั้ง การเข้าเยี่ยมของการเข้าเยี่ยมรองผู้ว่าการภูมิภาคสุคันดารยาเป็นไปด้วยความเข้าใจและมิตรภาพอันดียิ่ง

เวลา ๑๘.๓๐ น. - ๑๙.๓๐ น.

เดินทางจากเขตเมือง Termez ด้วยเส้นทาง M 39 ไปทางเหนือประมาณ ๑๕ กิโลเมตร และแยกเข้าเส้นทางย่อยอีกประมาณ ๑ กิโลเมตรเพื่อชมโบราณสถาน Fayaztepa และ Karatepa โดยมี Mr. Terdier Jasur อาจารย์ด้านโบราณคดี มหาวิทยาลัยแทร์เมซ บรรยายนำชม

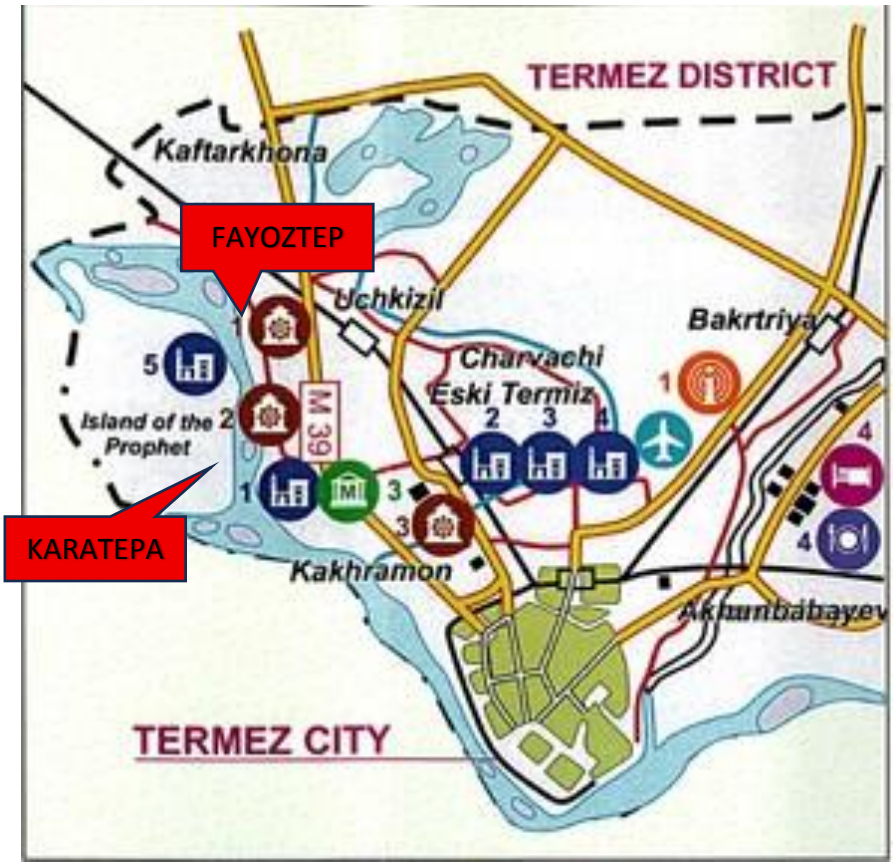

FAYOZTEPA (Haya-Vihara) อารามแห่งล้อ

พุทธสถาน Fayoztepa อารามพุทธแห่ง Termez ตั้งอยู่ใกล้แม่น้ำ Amudarya ในเมือง Termez เก่า ห่างจากกลุ่มพุทธสถาน Karatepa ไปทางเหนือ ๑ กิโลเมตร ในเขต Muhammad Hakim Termidhi ของ Termez district วันหนึ่งในฤดูใบไม้ผลิปี พ.ศ. ๒๕๑๑ Absad Beknaev คนเลี้ยงแกะได้พบวัดแห่งนี้โดยบังเอิญ เนื่องจากแม่น้ำได้พัดพาทรายออกไปจึงพบซากอาคาร Fayoztepa ต่อมานักโบราณคดี LI Albaum ได้ทำการขุดค้นศึกษาทางโบราณคดีในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ - ๒๕๑๙ และในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๔๙ ภายใต้การนำของนักโบราณคดี T.Annaev และทีมงานในเขต Muhammad Hakim Termidhi พร้อมได้เปิดให้เข้าชมเต็มรูปแบบในปีเดียวกันนี้

อารามแห่งนี้ถูกสร้างและใช้งานในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๑ -๗ พบหลักฐานว่าชื่อเดิมของ Fayoztepa คือ Haya-Vihara หรือ อารามแห่งล้อ ลักษณะสิ่งก่อสร้างแบ่งพื้นที่เป็นสองส่วนหลัก คือ สถูป และ อาราม วางตัวอยู่ในแกนเฉียงเหนือ-ใต้ไปทางตะวันตกประมาณ ๑๐ องศา ขนาดพื้นที่ทั้งหมดเกือบ ๑ ไร่ หรือ ๑,๕๐๐ตารางเมตร โดยมีความยาวรวม ๑๑๗ เมตร และความกว้าง ๓๔ เมตร เทคนิคการก่อสร้างใช้การถมดินอัดแน่น (เรียกว่า pahsa) ก่อนการก่อผนังด้วยอิฐตากแห้งและฉาบผิวด้วยดินผสมใยพืช ซึ่งเทคนิคเช่นนี้กล่าวกันว่าเป็นเทคนิคที่แพร่หลายในช่วง ๑๐๐ ปีก่อนคริสต์ศตวรรษ ปัจจุบัน Fayoztepa กำลังมีการบูรณะและปรับปรุงภูมิทัศน์ด้วยการเสริมผิวพื้นทางเดิน และฉาบดินบริเวณผนังอาคาร

รายละเอียดของสิ่งก่อสร้าง ส่วนที่ ๑ คือ สถูป เป็นสถูปทรงกลมตั้งอยู่ฐานเขียง ๒ ชั้น มีบันไดทางขึ้นด้านทิศใต้ ข้างบันไดมีฐานสี่เหลี่ยมขนาดเล็กตั้งอยู่สองข้าง สถูปนี้สร้างครอบสถูปกลมเดิมไว้ภายใน โดยเจาะทางเข้าเล็กๆขนาดคนมุดเข้าไปภายในได้และสามารถเดินได้รอบสถูป เป็นที่น่าสังเกตว่าแม้ภายนอกจะมีอากาศร้อนแต่เมื่อเข้าไปสู่ภายในสถูปแล้วกลับมีความเย็นสบาย ส่วนที่ ๒ เป็นส่วนอารามซึ่งส่วนนี้ยังแบ่งย่อยเป็น ๓ ส่วนเท่า ๆ กัน ด้านทิศเหนือสันนิษฐานว่าเป็นเขตที่พักของสงฆ์ ด้านใต้เป็นส่วนที่สันนิษฐานว่าเป็นโรงครัวเนื่องจากพบร่องรอยของเตาไฟ ส่วนพื้นที่จัตุรัสกลางคั่นระหว่างที่พักสงฆ์และโรงครัวสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นอาคารประกอบศาสนพิธีและมีหลังคาเนื่องจากมีฐานเสาโดยรอบและรอบจตุรัสกลางยังมีห้องเล็กๆล้อมรอบ จากหลักฐานทางโบราณคดีพบว่าที่ผนังห้องต่างๆ มีชั้นวางโคมไฟติดตั้งอยู่บนเสา ผนังบางห้องมีพระพุทธรูปและรอยพระพุทธบาทประดิษฐานอยู่ นอกจากนี้ยังพบพระโพธิสัตว์ จิตรกรรมฝาผนัง ตำราเก่า เช่น bactria, khararoshtxi และภาษาอื่นๆ เหรียญกษาปณ์ในสมัยราชวงศ์กุษาณะ และงานฝีมือต่างๆด้วย

การค้นพบ Fayoztepa ซึ่งเป็นพุทธสถานในเอเชียกลางตอนใต้มีบทบาทสำคัญในการศึกษาพุทธศิลปะหลักธรรม และความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมจากอินเดียโบราณ โบราณสถานแห่งนี้ได้รับการบูรณะโดยความร่วมมือกับองค์การ UNESCO กองทุน Trust Fund of Japan และหน่วยงานภูมิภาค

ลักษณะแผนผัง ของ Fayoztepa
(ผังจำลองใน พิพิธภัณฑ์โบราณคดีเมืองแทร์เมซ)

ซบริเวณทางเข้าสู่ Fayoztepa

สถูปซึ่งสร้างครอบสถูปเดิมภายใน

สถูปภายนอกก่อสร้างด้วยอิฐดิบ
และฉาบด้วยดิน

ภายในสถูปครอบ มีสถูปทรงกลมเดิมซึ่งก่อสร้างด้วยอิฐ
ดิบและฉาบดิน

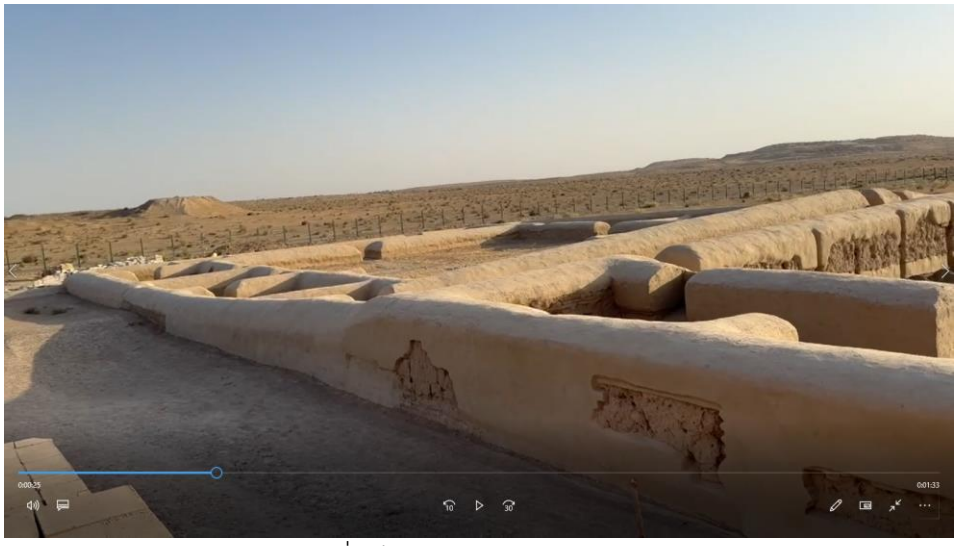

บริเวณซึ่งเป็นโรงครัว พบหลักฐานเตาไฟ

บริเวณสถานที่ใช้ประกอบพิธีกรรม

โบราณวัตถุที่ได้จากการขุดค้น Fayoztepa

KARATEPA (Kvadevaka Vixara) อารามของกษัตริย์

นักวิชาการส่วนใหญ่เชื่อกันว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในดินแดนเอเชียกลางเริ่มขึ้นตั้งแต่ ๒๐๐ ปีก่อนคริสตกาล และพุทธศาสนาได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางในอีก ๑๐๐ ปีต่อมา (ราว ๑๐๐ ปีก่อนคริสตกาล) สอดคล้องกับการพบโบราณสถานเนื่องในพุทธศาสนาในพื้นที่เมืองเทอร์เมซแต่การศึกษาเรื่องพุทธสถานใน เทอร์เมซ ซึ่งเพิ่งเริ่มขึ้นในปี ค.ศ.๑๙๒๖ - ๑๙๒๘ นับตั้งแต่มีการค้นพบสถูป Zurmala และถ้ำ Karatepa แต่ก็ยังไม่มีการศึกษาในเชิงลึก จนกระทั่งมีการพบ Ayrtam Frieze ในแม่น้ำ Amudarya จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาแหล่งโบราณคดีเนื่องในศาสนาพุทธ

Ayrtam Frieze ปัจจุบัน จัดแสดงอยู่ใน

พิพิธภัณฑ์โบราณคดีเมืองแทร์เมซ

ในอดีตเทอร์เมซ เป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักร Bactria ซึ่งปกครองโดยราชวงศ์กุษาณะ ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๑-๓ เมือง Termez หรืออาณาจักร Bactria ตอนเหนือตั้งอยู่ริมแม่น้ำ Amudarya ดังนั้น จึงเป็นเหตุที่มาของการพบร่องรอยพุทธสถานหลายแห่งบริเวณริมแม่น้ำ Amudarya โดยเฉพาะด้านตะวันออกเฉียงใต้ของเมือง Termez ซึ่งมีการค้นพบแหล่งโบราณคดีที่นับเนื่องในพุทธศาสนาไม่ต่ำกว่า ๖ แห่ง ได้แก่ ๑) Fayaztepa ๒) Karatepa ๓) Chingiztepa ๔) Hakim at Termizi Muasoleum (พบซากพุทธสถานอยู่ใต้สุสาน) ๕) Citadel ๖) Medieval Rabat และสถูป Zurmala ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากกลุ่มโบราณสถานนี้

Fig. 1 Buddhist monuments of Old Termez: 1) Fayaztepa, 2) Karatepa, 3) Chingiztepa, 4) Hakim at-Termezi Mausoleum, 5) Citadel, 6) Medieval Rabat. (The stupa of Zurmala is in further lower right direction.)

ที่มาภาพ : “On the History of Buddhist Structure in Tarmita Termez” (www.totetu.org)

ข้อมูลจากบทความของ Shakirdjan R.Pidaev แปลโดย Nobuo Yamagishi เรื่อง “On the History of Buddhist Structure in Tarmita Termez” ได้สรุปข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถานเนื่องในพุทธศาสนาที่พบใหม่ (ค.ศ.๒๐๑๕) ในเมือง Termez เก่า ไว้อย่างน่าสนใจ ซึ่งที่สำคัญคือ Karatepa (เนินเขาสีดำ)

พุทธสถาน Karatepa เป็นกลุ่มอาคารเนื่องในพุทธศาสนาที่ใหญ่ที่สุดในช่วงอาณาจักร Bactria คือ มีขนาดรวมประมาณ ๘ เฮกตาร์ (๕๐ ไร่) และกล่าวกันว่าใหญ่ที่สุดในเอเชียกลาง ลักษณะพุทธสถาน Karatepa

เป็นกลุ่มอาคารที่ปรับพื้นที่เนินเขาหินทรายและก่อสร้างอาคารบนพื้นที่ราบเพื่อใช้เป็นสถานที่วิปัสสนาของพระสงฆ์ผู้เผยแผ่พุทธศาสนา แบ่งกลุ่มโบราณสถานเป็น ๓ กลุ่มคือ ด้านเหนือ (กลุ่มใหญ่ที่สุด) ด้านใต้ (เนินเขาหินทราย) และด้านตะวันออก การเกิดขึ้นและการทิ้งร้าง Karatepa อธิบายได้จากหลักฐานทางโบราณคดีที่มีการดำเนินงานตั้งแต่ปีค.ศ.๑๙๓๗-๒๐๑๗ ซึ่งมีคณะทำงานทั้งในประเทศและจากต่างประเทศ ดังนี้

ค.ศ.๑๙๓๗ M.E.Masson เริ่มทำการสำรวจและขุดค้นถ้ำต่างๆ

ค.ศ.๑๙๖๑-๑๙๙๔ B.Ya.Staviskiy ทำการศึกษาที่บริเวณกลุ่มอาคารด้านใต้ซึ่งเป็นเนินเขาหินทราย ผลการขุดค้นพบว่า โบราณวัตถุต่างๆแสดงถึงวัฒนธรรมขั้นสูง เช่น ภาษาที่เขียนบนภาชนะเป็นภาษา Kharosthi พราหมี และแบคเตรียน ที่แสดงความสามารถด้านอักษรศาสตร์

ค.ศ.๑๙๙๘ คณะสำรวจ Ubek-Japan ทำการขุดค้นศึกษา กลุ่มโบราณสถานด้านทิศเหนือซึ่งเป็นกลุ่มโบราณสถานขนาดใหญ่ โบราณวัตถุและการประดับตกแต่งโบราณสถานแฝงไปด้วยปรัชญาทางพุทธศาสนาและพุทธศิลป์

ค.ศ.๒๐๑๔-๒๐๑๗ เป็นคณะสำรวจ Ubek-Japan และในปีค.ศ.2014 ยังมีคณะทำงานจากเกาหลีมาร่วมด้วย

Kvadevaka Vixara หรือ Vihara of the Souvereign

จากการขุดค้นศึกษาทางโบราณคดีพบหลักฐานเกี่ยวกับนามของพุทธสถานแห่งนี้ว่า Kvadevaka Vixara หรือ Vihara of the Souvereign ซึ่งแปลว่าอารามของกษัตริย์ และอีกนามคือ Vihara of Gulavhara’s son สำหรับช่วงเวลาของการก่อสร้างข้อมูลบางแห่งกล่าวน่าจะอยู่ในช่วงคริสตวรรษที่ ๑ แต่จากหลักฐานจำนวนมากที่ได้จากการขุดค้นทางโบราณคดี เช่น เหรียญของ Vima Kadphises Knishka I และ Huvishka ฯลฯ ซึ่งเป็นเหรียญที่ผลิตในยุค Bactrian กำหนดอายุได้ในคริสตศตวรรษที่ ๒-๓ จึงมีข้อสันนิษฐานว่า Karatepa มีความรุ่งเรืองถึงขีดสุดในช่วงคริสตศตวรรษที่ ๒-๓ ส่วนสาเหตุการทิ้งร้างในเบื้องต้นสันนิษฐานว่า สาเหตุน่าจะมาจากการรุกรานของอาณาจักร Sassanian ในคริสต์ศตวรรษที่ ๓-๔ แต่ความเสื่อมโทรมของศาสนสถานไม่น่าจะใช่การถูกทำลายจากกองทัพแต่น่าจะเป็นการเสื่อมลงของการนับถือพุทธศาสนาในบริเวณนี้ อย่างไรก็ตาม ยังพบร่องรอยการใช้งานเพื่อใช้เป็นสุสาน หรือการอยู่อาศัย ในช่วงเวลาต่อมาคือคริสตศตวรรษที่ ๕-๖ ด้วย

ลักษณะกลุ่มโบราณสถาน แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่มคือ ด้านเหนือ (กลุ่มใหญ่ที่สุด) ด้านใต้ (เนินเขาหินทราย) และด้านตะวันออก

.

ภาพถ่ายมุมสูงจาก Google Map แสดงกลุ่มโบราณสถาน Karatepa

กลุ่มโบราณสถานด้านทิศใต้ เป็นกลุ่มที่ขุดเนินเขาหินทรายขึ้นเป็นถ้ำและสร้างสิ่งก่อสร้างบนดิน

กลุ่มด้านทิศตะวันออก เป็นกลุ่มโบราณสถานบนดินจัดแบ่งพื้นที่เป็นส่วนๆวางตัวในแนวทิศตะวันออกและตะวันตก

กลุ่มด้านทิศเหนือ เป็นกลุ่มโบราณสถานที่มีขนาดพื้นที่ใหญ่ที่สุด มีการแบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วนด้วยผนังก่ออิฐตากแห้งฉาบดิน แผนผังของกลุ่มโบราณสถานจุดนี้ จะมีศูนย์กลางเป็นลานจตุรัสกลางล้อมรอบด้วยห้องคูหาขนาดเล็กขนาดประมาณ ๒ ตารางเมตร บางห้องยังมีหลังคาซึ่งใช้โครงสร้างไม้ก่อนก่ออิฐดิบไว้ด้านบน (น่าจะเป็นช่วงของการบูรณะ) บางห้องมีร่องรอยการก่ออิฐหลังคาเป็นรูปโค้ง ส่วนกลุ่มโบราณสถานเหนือและใต้ของลานจัตุรัสเป็นซากสิ่งก่อสร้างของสถูปขนาดใหญ่

คณะจากกรมศิลปากรได้เข้าเยี่ยมชมกลุ่มโบราณสถานด้านทิศเหนือ ซึ่งจากการสังเกตพบว่า มีความพยายามที่รักษารูปแบบโบราณสถานไว้ในรูปแบบเดิม และการทำหลังคาชั่วคราวเพื่อลดผลกระทบจากแสงแดดและน้ำฝนซึ่งจะส่งผลกระทบเพียงเล็กน้อยเนื่องจากเอเชียกลางเป็นพื้นที่แห้งและเย็นปัญหาจากความชื้นจึงไม่มากเท่าประเทศไทย ปัญหาของโบราณสถานส่วนใหญ่จึงน่าที่เป็นเรื่องของความแข็งแรงของโครงสร้างและวัสดุที่มีอายุการใช้งานจำกัด

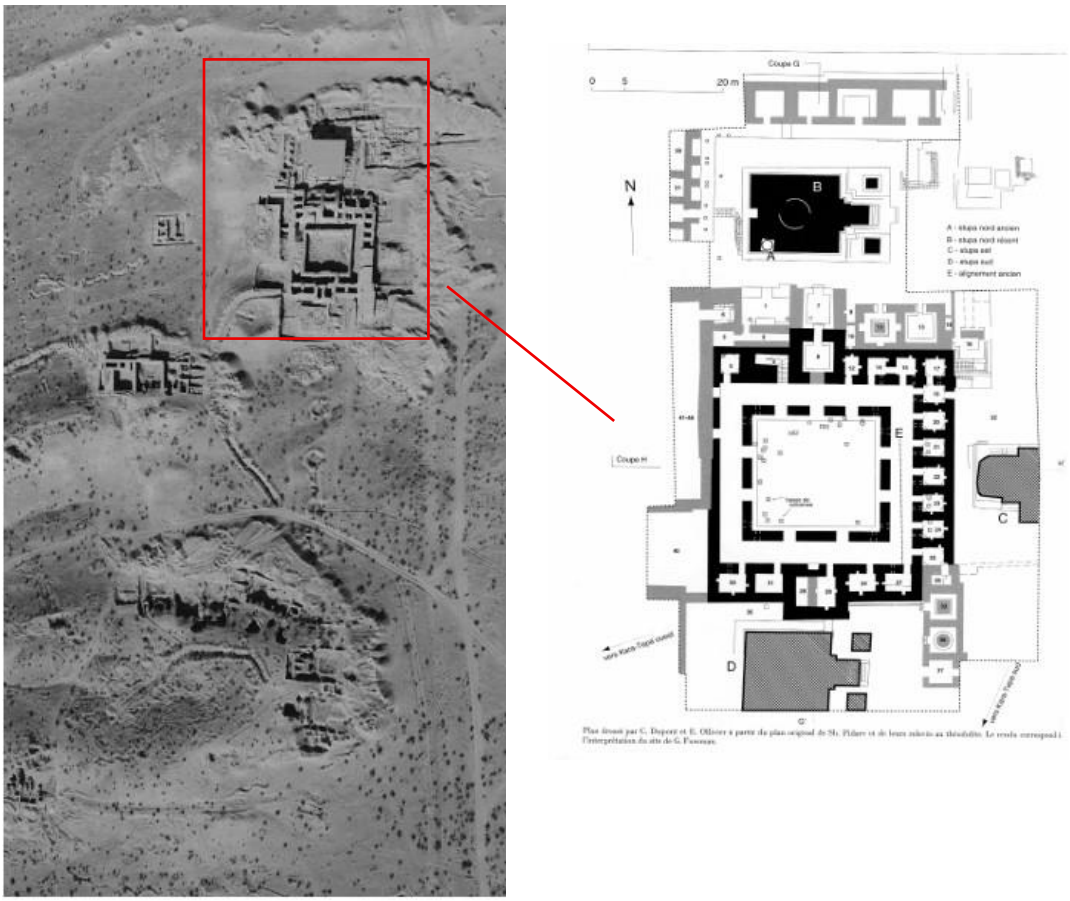

ที่มาภาพ : “On the History of Buddhist Structure in Tarmita Termez” (www.totetu.org)

เส้นทางเข้าสู่โบราณสถาน Karatepa

สภาพภายในโบราณสถาน Karatepa

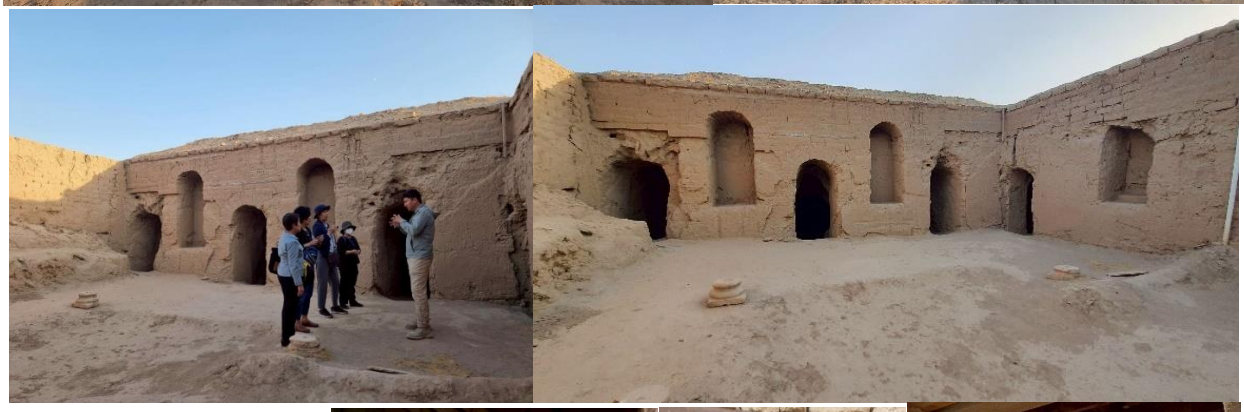

บริเวณฐานสถูปพบร่องรอยการก่อหุ้มสถูปทิศ

พระพุทธรูปที่พบที่ Karatepa

เนินกลุ่มโบราณสถาน Karatepa ด้านทิศใต้

วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘

เวลา ๑๐.๐๐ – ๑๑.๐๐ น. คณะผู้แทนจากกรมศิลปากร เข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์โบราณคดีเทอร์เมซ

พิพิธภัณฑ์โบราณคดีเทอร์เมซ (Termez Archaeological Museum)

พิพิธภัณฑ์โบราณคดีเทอร์เมซ ตั้งอยู่ที่ ถนน At-Termiziy เมืองเทอร์เมซ ภูมิภาคสุคันดารยา เป็นพิพิธภัณฑ์ด้านโบราณคดี สร้างขึ้นโดยนโยบายของ ฯพณฯ ท่าน I.A. Karimov ประธานาธิบดีสาธารณรัฐอุซเบกิสถาน เปิดบริการเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ในโอกาสการเฉลิมฉลองครบรอบ ๒๕๐๐ ปี แห่งการสถาปนาเมืองเทอร์เมซ โดยการจัดแสดงนิทรรศการถาวรได้รับการสนับสนุนด้านการศึกษา วิจัยจากนักโบราณคดีชาวญี่ปุ่น รวมถึงประชาชนชาวเมืองเทอร์เมซ

วัตถุประสงค์ในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์โบราณคดีเมืองเทอร์เมซ นั้น นอกเหนือจากการจัดแสดงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์โบราณคดีแล้ว ยังเป็นศูนย์ศึกษาวิจัยประวัติศาสตร์ โบราณคดีที่สำคัญของอุซเบกิสถานในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ โบราณคดี โบราณวัตถุ โบราณสถานต่างๆ สู่สาธารณะชนในระดับโลก

การจัดแดงนิทรรศการถาวรของพิพิธภัณฑ์โบราณคดีเมืองเทอร์เมซ แบ่งเป็น ๒ ชั้น

ชั้นล่าง ประกอบด้วย โถงต้อนรับ ตกแต่งเป็นซุ้มประตู และป้อมปราการ นิทรรศการถาวรจัดแสดงภาพรวมของประวัติศาสตร์ โบราณคดีของภูมิภาคสุคันดารยา แผนที่นูนต่ำแสดงเขตพื้นที่ ลักษะทางภูมิศาสตร์ แหล่งโบราณคดี โบราณสถานของภูมิภาคสุคันดารยา รวมถึงโบราณวัตถุชิ้นสำคัญที่พบในเขตภูมิภาค เช่น ประติมากรรมสร้างจากหินยิปซั่มต่างๆ ชิ้นสำคัญ คือ พระเศียรเจ้าชานที่พบจาก Dalcarzintepa (คริศตวรรษที่ ๑

- ๓) ประติมากรรมที่พบจากโบราณสถาน Zurmala สถูปในพุทธศาสนา (คริสต์ศตวรรษที่ ๑ - ๒) อ่างอาบน้ำดินเผาเคลือบพบที่ Kurghanzol (๕๐๐ ปีก่อนคริศตกาล) บ่อน้ำหิน และพระพุทธรูปจาก Fayaztepa (คริสต์ศตวรรษที่ ๒ - ๓) ด้านข้างของโถงต้อนรับมีห้องมั่นคง เก็บรักษาและจัดแสดง เหรียญเงิน เหรียญทอง เครื่องประดับ อัญมณีมีค่าสมัยต่าง ๆ ที่พบจากแหล่งโบราณคดี นอกจากนี้ยังมีส่วนจำหน่ายของที่ระลึกให้บริการ

ชั้นบน ประกอบด้วย ส่วนจัดแสดง ๙ ส่วน จัดแสดงเนื้อหา โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ โดยเรียงลำดับตามพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี เริ่มต้นตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ สมัยหิน เป็นต้น ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ทะเลทรายสุคันในสมัยหิน

หลักฐานทางโบราณคดีแสดงให้เห็นว่า พื้นที่สุคันดารยามีการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์มาแล้วตั้งแต่สมัยหินเก่า และสมัยหินกลางในบริเวณเทือกเขา Kuhitang ซึ่งเป็นเทือกเขาที่กั้นพรมแดนระหว่างอุซเบกิสถาน และเติร์กมินิสถาน ที่สำคัญ คือ การพบหลักฐานทางโบราณคดีประเภทเครื่องมือหินจำนวนมากของมนุษย์นีแอนเดอทัล รวมถึงภาพเขียนสีอันเป็นหลักฐานในการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก

ส่วนที่ ๒ สุคันดารยาในยุคสำริด

ในยุคสำริด การขุดค้นทางโบราณคดีได้พบเครื่องมือ เครื่องใช้สำริดเป็นจำนวนมากรวมถึงหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงรูปแบบสังคมแบบเกษตรกรรมในบริเวณนี้ โดยปรากฏรูปแบบการตั้งถิ่นฐานเป็นชุมชนต่างๆ และมีการแลกเปลี่ยนสิ่งของในลักษณะการค้า ในชื่อวัฒนธรรม Sopoli ซึ่งตั้งอยู่ใกล้กับลำน้ำในเทือกเขา ซึ่งใช้ประโยชน์เพื่อการชลประทานของชุมชน พบหลักฐานการผลิตภาชนะดินเผา การหล่อสำริด การก่อสร้างสถาปัตยกรรมที่สันนิษฐานว่าเป็นศาสนสถานและพระราชวัง ซึ่งนับเป็นหลักฐานสำคัญในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อยุคกึ่งก่อนประวัติศาสตร์ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเป็นเมืองในยุคประวัติศาสตร์ในช่วงเวลาต่อมา

ส่วนที่ ๓ สมัยแบคเทรีย (สหัสวรรษที่ ๑ ก่อนคริสตกาล ถึงปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๔ (พ.ศ. - ๔๕๖ ถึงพุทธศตวรรษที่ ๙)

สหัสวรรษที่ ๑ ก่อนคริสตกาล เป็นช่วงเวลาในช่วงยุคเหล็กและเป็นเวลาที่พบเห็นการปรากฏของจักรวรรดิต่าง ๆ มากมายอย่างต่อเนื่อง ช่วงเวลานี้เริ่มตั้งแต่ ๑,๐๐๐ ปีก่อนคริสตกาล ถึง ๑ ปีก่อนคริสตกาล หลักฐานทางโบราณคดีที่สำคัญซึ่งพบในช่วงเวลานี้สำคัญคือ การก้าวเข้าสู่ยุคประวัติศาสตร์ดังมีจักรวรรดิที่สำคัญ คือ แบคเทรีย ซึ่งขยายอำนาจอยู่ทั่วเอเชียกลางโดยเฉพาะในพื้นที่อุซเบกิสถาน อัฟกานิสถาน และทาจิกิสถานในอดีต ซึ่งชื่อจักรวรรดิเบคเทรียนั้น มีชื่อเดิมมาจากจักรวรรดิอคาเมนิดส์ภายหลังมีชัยชนะเหนือกษัตริย์อเล็กซานเดอร์มหาราชแล้ว จึงได้เปลี่ยนชื่อมาเป็นจักรวรรดิแบคเทรีย

ส่วนที่ ๔ วัฒนธรรมเบคเทรียในยุคกษัตริย์กษัตริย์อเล็กซานเดอร์มหาราชและอาณาจักรเฮเลนิสติค (๓๒๙ ปีก่อนคริสตกาล ถึงครึ่งหลังของคริศต์ศตวรรษที่ ๒)

สุคันดารยาในช่วงเวลานี้อยู่ในช่วงวัฒนธรรมสมัยเบคเทรียที่ได้รับอิทธิพลจากอารยธรรมเฮเลนิสรวมไปถึงระบบสังคม การเมืองการปกครอง การค้า เศรษฐกิจ มีการสร้างเมืองและป้อมปราการ โดยยังพบร่องรอยหลักฐานทั้งโบราณสถาน และโบราณวัตถุแสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองในช่วงเวลานี้ เช่น โบราณสถาน Dalvarzintepa โบราณสถาน Khaitobod

ส่วนที่ ๕ วัฒนธรรมเบคเทรียตอนเหนือในยุคจักรวรรดิกุษาณะ (Kushan)

ช่วงเวลานี้ สุคันดารยาตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของจักรวรรดิกุษาณะ (Kushan) ซึ่งนับถือศรัทธาพระพุทธศาสนาเป็นหลัก จึงปรากฏโบราณสถานเนื่องในพุทธศาสนาที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองเทอร์เมซ ที่สำคัญได้แก่ Karatepa และFayaztepa นอกจากนี้ยังมีโบราณสถาน Dalvarzintepa และโบราณสถาน Khaitobod ที่อยู่ติดกับเมืองเทอร์เมซ ซึ่งพบประติกรรมพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร จิตกรรมฝาผนังเนื่องในพุทธศาสนา ในส่วนจัดแสดงนี้ มีการจัดแสดงโบราณวัตถุประเภทประติมากรรมเนื่องในพุทธศาสนา เหรียญจักรวรรดิกุษาณะ ที่พบจากโบราณสถานต่างๆ นอกจากนี้ยังมีการจัดแสดงแผนที่เส้นทางสายไหม ซึ่งภูมิภาคสุคันดารยานี้เป็นเมืองที่ตั้งอยู่ในเส้นทางสายไหม เส้นทางการค้าโบราณทางบกซึ่งเชื่อมต่อกับตะวันออก (จีน) และตะวันตก (โรมัน) โดยผ่านมายังพื้นที่เอเชียกลาง

ส่วนจัดแสดงที่ ๖ วัฒนธรรมทาคาริสถานตอนเหนือในยุคกลางตอนต้น

ในยุคกลางตอนต้นของภูมิภาคสุคันดารยา หรือช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๔ -๘ ปรากฏหลักฐาน ชิ้นส่วนสถาปัตยกรรมหินแกะสลักเป็นอักษร ถอดความได้ว่าเป็นคำกล่าวสรรเสริญองค์อัลเลาะห์ แสดงถึงการนับถือศาสนาอิสลามของผู้คนในภูมิภาคนี้ นอกจากนี้ยังพบโบราณสถาน Bolaliktepa ที่มีความโดดเด่นคือมีการตกแต่งด้วยภาพจิตกรรมฝาหนัง ส่วนนี้มีจัดแสดงโบราณวัตถุชิ้นสำคัญที่พบจากโบราณสถานต่าง ๆ

ส่วนจัดแสดงที่ ๗ ทาคาริสถานตอนเหนือในยุคกลางตอนต้น (คริสต์ศตวรรษที่ ๙ - ๑๓)

ต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๙ เมืองเทอร์เมซถูกปกครองโดยสมาชิกแห่งราชวงศ์ Abu Ravudid และ Chaghanian เป็นช่วงที่การค้า และเศรษฐกิจได้พัฒนาขึ้นอย่างมาก เมืองเทอร์เมซเป็นศูนย์กลางทางการค้าที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียกลาง มีการก่อสร้างสถาปัตยกรรมที่งดงามอย่างมากหลายแห่ง ทั้งมัสยิด และโรงเรียนสอนศาสนา (Madrasah) และมีหลักฐานโบราณวัตถุที่แสดงถึงฝีมือช่างชั้นสูง เช่น งานเครื่องปั้นดินเผาเคลือบ งานแก้ว งานโลหะ แต่ในช่วงต้นของคริศต์วรรษที่ ๑๓ (ค.ศ. ๑๒๒๐) เกิดภัยสงครามทำให้เมืองเทอร์เมซมีความเสียหายอย่างมาก ทำให้ภายหลังได้ย้ายไปสร้างบ้านเมืองใหม่ในพื้นที่หุบเขาสุคันดารยา

ส่วนจัดแสดงที่ ๘ วัฒนธรรมเทอร์เมสและซากาเนียนในยุคของอามีร์ เตมูร์ และเตมูริดส์

อามิ เตมูร์ เป็นนามของผู้นำที่ยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์ของเมืองเทอร์เมส และเมืองอื่นๆ ในภูมิภาค สุคันอารยา รวมถึงประเทศอุซเบกิสถาน ช่วงเวลานี้ ศาสนา สังคม การเมือง การค้า เศรษฐกิจ วัฒนธรรม งานศิลปกรรมต่างๆ พัฒนาอย่างสูงสุด

ส่วนจัดแสดงที่ ๙ ภูมิภาคสุคันดารยาในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๖ - ๒๐

ต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๖ เมืองเทอร์เมส และเมืองใกล้เคียงถูกควบรวมอยู่ในรัฐ Sheybanids Djanids และ Manghits มีการก่อสร้างสถาปัตยกรรมขึ้นมากมาย เช่น โรงเรียนสอนศาสนา Otaliq และมัสยิด Murchbolo ในส่วนจัดแสดงนี้ ยังกล่าวไปถึงในช่วงที่ตกอยู่ภายใต้การปกครองของรัสเซียอีกด้วย

ระหว่างการเข้าชมและศึกษาข้อมูลพิพิธภัณฑ์โบราณคดีเทอร์เมซ (Termez Archaeological Museum) มีสื่อมวลชนของภูมิภาคสุคันดารยาได้ขอสัมภาษณ์คณะผู้แทนจากกรมศิลปากร โดยมีประเด็นคำถามเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐอุซเบกิสถาน รวมถึงความประทับใจที่ ซึ่งจะนำไปออกอากาศในสื่อโทรทัศน์ของภูมิภาคสุคันดารยาต่อไป

พิพิธภัณฑ์โบราณคดีเมืองเทอร์เมซมีบุคลากรในด้านวิชาการจากภาควิชาโบราณคดี มหาวิทยาลัยเทอร์เมซ และมีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมและการศึกษา จัดนิทรรศการ เผยแพร่ผลงาน และร่วมมือกับสถาบันทางวิชาการอื่น ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศเช่น อิตาลี ญี่ปุ่น พิพิธภัณฑ์เปิดบริการทุกวัน ตั้งแต่เวลา ๙.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.

อาคารพิพิธภัณฑ์โบราณคดีเมืองเทอร์เมซ

คณะผู้แทนจากกรมศิลปากรถ่ายภาพร่วมกับผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์ และคณะเจ้าหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์โบราณคดีเมืองเทอร์เมซ

โถงจัดแสดงชั้นที่ ๑ จำลองลักษณะของป้อมปราการผสมผสานของโถงโดมซึ่งเป็นเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมโบราณ

การจัดแสดงจำลองป้อมปราการ ที่ประตูป้อมตกแต่งด้วยภาพนูนต่ำจำลองเหรียญราชวงศ์กุษาณะ (เหรียญพระเจ้ากุษาณะ) ซึ่งเป็นโบราณวัตถุชิ้นสำคัญที่พบ และปัจจุบันจัดแสดงอยู่ในห้องมั่นคงของพิพิธภัณฑ์

ส่วนจัดแสดงบริเวณโถงตอนรับ ชั้น ๑

การจัดแสดงโมเดลจำลองภูมิประเทศและแสดงพิกัดเมือง และโบราณสถานสำคัญ

อ่างอาบน้ำโบราณ อายุประมาณคริศต์ศวรรษที่ ๔

QR Code ข้อมูลโบราณวัตถุสำหรับผู้ที่สนใจค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม จัดทำเป็น ๓ ภาษา คือ ภาษาอุซเบก ภาษารัสเซีย และภาษาอังกฤษ

ส่วนจัดแสดงบริเวณชั้น ๒ เริ่มต้นตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ถึงคริศต์ศตวรรษที่ ๒๐

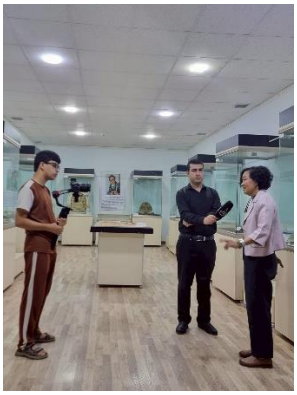
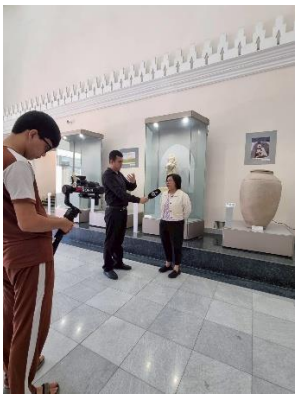

สื่อมวลชนขอสัมภาษณ์คณะผู้แทนจากกรมศิลปากร

เวลา ๑๑.๓๐ - ๑๓.๐๐ น.

คณะผู้แทนจากกรมศิลปากรเข้าเยี่ยมชมโรงละครหุ่นกระบอกประจำภูมิภาคสุคันดารยา (Surxondaryo qoʻgʻirchoq teatri) โดยมี Mrs. Berdimuratova Olmaxon Elmuzayevna ผู้อำนวยการโรงละคร และผู้ช่วยรองผู้ว่าการภูมิภาคสุคันดารยา พร้อมด้วยคณะเจ้าหน้าที่ และนักแสดงให้การต้อนรับ

โรงละครหุ่นกระบอกประจำภูมิภาคสุคันดารยา (Surxondaryo qoʻgʻirchoq teatri) ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๔ ภายใต้กรอบมติคณะรัฐมนตรีแห่งสาธารณรัฐอุซเบกิสถานเกี่ยวกับการดำเนินการตามกฤษฎีกา "ว่าด้วยมาตรการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาศิลปะการละครและดนตรีในอุซเบกิสถาน" โรงละครเปิดการแสดงด้วยละครเรื่อง "Tuyakushboyokush" (P. Momin) (พ.ศ. ๒๕๔๕) ภายในมีห้องโถงขนาด ๒๔๐ ที่นั่ง มีการจัดแสดงในวันจันทร์ ถึงวันศุกร์ เวลา ๙.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. มีการจัดแสดงละครเวทีเรื่อง " Friends" (A. Jamol), "New Year in the Forest", "Abdulla's Cheerful Chats" (T. Qobilov) และ "Yalmogizga alla — kuyonvoyga tella" (อิงจากบทกวีของนักประพันธ์ชาวอุซเบก) บริเวณโถงของโรงละคร

จัดแสดงผลงานของศิลปิน รวมถึงเป็นพื้นที่จัดกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ สำหรับการแสดงหุ่นกระบอกผสมผสานกับหุ่นละครเงา และละครจำอวดโดยมีเค้าโครงเรื่องแสดงวิถีชีวิตของชาวอุซเบก สอดแทรกมุขตลกทำให้ผู้ชมเกิดความสนุกสนาน ได้รับความบันเทิง การแสดงหุ่นกระบอกได้รับความสนใจจากประชาชนในพื้นที่โดยเฉพาะกลุ่มครอบครัวที่พาบุตรหลานมาเข้าชมเป็นจำนวนมากทุกวันที่ทำการแสดง

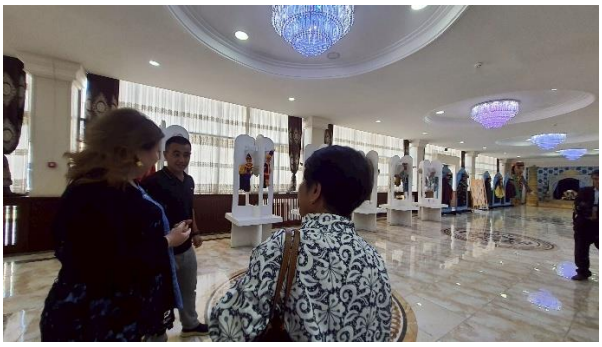

คณะผู้แทนจากกรมศิลปากรเข้าเยี่ยมชมโรงละครหุ่นกระบอกประจำภูมิภาคสุคันดารยา (Surxondaryo qoʻgʻirchoq teatri) โดยมี Mrs. Berdimuratova Olmaxon Elmuzayevna ผู้อำนวยการโรงละคร และผู้ช่วยรองผู้ว่าการภูมิภาคสุคันดารยา พร้อมด้วยคณะเจ้าหน้าที่ และนักแสดงให้การต้อนรับ

ทางเข้าโรงละครมีการตกแต่งและจัดแสดงตัวหุ่นละคร “Abdul” ซึ่งตัวละครหลักในการแสดงอันมีชื่อของโรงละครแห่งนี้

บริเวณโถงทางเดินมีการจัดแสดงหุ่นกระบอกตัวละครต่าง ๆ

นักแสดงตัวละครหลัก

การเริ่มเล่าเรื่องด้วยการแสดงหุ่นละครเงา

การแสดงหุ่นผสมผสานกับการแสดงจำอวด
ดำเนินเรื่องโดยมีผู้เล่าเรื่องประกอบ
การตีกลองพื้นเมืองอุซเบก

การแสดงหุ่นตอน “ไก่ชน” แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรม
พื้นบ้านที่มีความคล้ายคลึงกับ
วัฒนธรรมไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออก

เข้าชมห้องจัดเก็บหุ่นกระบอกและเครื่องแต่งกายนักแสดง

เวลา ๑๔.๐๐ – ๑๗.๐๐ น.

คณะผู้แทนจากกรมศิลปากร เข้าเยี่ยมชมมหาวิทยาลัยเทอร์เมซ พร้อมกันนี้ ได้มีการบรรยายทางวิชาการให้แก่คณะนักศึกษาวิชาโบราณคดี ชั้นปีที่ ๔ มหาวิทยาลัยเทอร์เมซ ๒ หัวข้อ คือ

๑. การเสื่อมสภาพและกรอบแนวคิดในการอนุรักษ์โบราณสถาน
   โดย นางสาวมนัญชญา วาจก์วิศุทธิ์ ผู้อำนวยการสำนักศิลปากรที่ ๘ ขอนแก่น
๒. The Overview of National Museum in Thailand
   โดย นางสาววัชรี ชมภู ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ปราจีนบุรี

สรุปสาระการบรรยายหัวข้อ “การเสื่อมสภาพและกรอบแนวคิดในอนุรักษ์โบราณสถาน”

โดยนางสาวมนัชญา วาจก์วิศุทธิ์ ผู้อำนวยการสำนักศิลปากรที่ ๘ ขอนแก่น

การบรรยายแบ่งเป็น ๓ ประเด็นหลัก

๑. รูปแบบสถาปัตยกรรมของโบราณสถานในประเทศไทย
๒. ปัจจัยและลักษณะการเสื่อมสภาพของโบราณสถาน
๓. กรอบแนวคิดในการอนุรักษ์โบราณสถานของกรมศิลปากร

ประเด็นเรื่อง รูปแบบสถาปัตยกรรมของโบราณสถานในประเทศไทย

นำเสนอภาพรวมของยุคสมัยทางประวัติสาสตร์สถาปัตยกรรมของโบราณสถานในประเทศไทย จากศิลปะทวารวดี ลพบุรี สุโขทัย เชียงแสน ล้านนา ล้านช้าง อยุธยา จนถึงรัตนโกสินทร์ เพื่อให้นักศึกษาเห็นความหลากหลายของรูปแบบและวัสดุโบราณสถาน

ประเด็นเรื่อง ปัจจัยและลักษณะการเสื่อมสภาพของโบราณสถาน

นำเสนอปัจจัยที่ทำให้เกิดการเสื่อมสภาพ มีสาเหตุสำคัญมาจาก ๕ สาเหตุหลัก ได้แก่

๑. การเสื่อมสภาพจากรูปแบบลักษณะโครงสร้างของโบราณสถานเอง ได้แก่

๑.๑ ลักษณะของโครงสร้าง การใช้วัสดุก่อ วัสดุสอ และวัสดุฉาบผิวอาคารที่แตกต่างกัน คุณสมบัติทางกลของวัสดุก่อและความแกร่งแตกต่างกัน อันจะส่งผลต่อความมั่นคงแข็งแรงของอาคาร การเกิดความชำรุดเสียหายในวัสดุแต่ละชนิดย่อมแตกต่างกันไป การเสื่อมสภาพของโบราณสถานประเภทก่ออิฐฉาบปูน เช่น หน้าอิฐสึกกร่อนเปื่อยยุ่ย ปูนฉาบกะเทาะ หลุดล่อน เกิดรอยแตกหรือร้าว การล้มเอียง (Inclining) การโก่งเดาะ การเสียรูป (Deformation) ทั้งนี้ ในการอนุรักษ์จำเป็นต้องศึกษาลักษณะกายภาพของวัสดุเพื่อเลือกใช้วิธีการซ่อมเปลี่ยนหรือการเสริมความมั่นคงที่เหมาะสม

๑.๒ รูปแบบโบราณสถาน ประเด็นสำคัญคือเรื่องรูปทรงและสัดส่วน โบราณสถานประเภทพระธาตุเจดีย์ โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย มีรูปทรงที่มีสัดส่วนความชะลูดสูง คือฐานแคบและมีความสูงมาก ในประวัติศาสตรีที่ผ่านมาพบโบราณสถานรูปแบบเช่นนี้พังถล่มหลายองค์ เช่นในปี พ.ศ.๒๕๑๘ พระธาตุพนม จ.นครพนม พังถล่มลงมา และในปี ๒๕๔๘ พระธาตุสีแก้ว จ.ร้อยเอ็ด พังถล่มลงมาหลังฟนตกต่อเนื่องหลายวัน เมื่อพิจารณาสัดส่วนความชะลูกพบว่า อัตราส่วนความกว้าง : ความสูง ของพระธาตุทั้งสอง อยู่ที่ ๑ : ๕ ในขณะที่องค์พระปฐมเจดีย์ที่มีความสูงถึง ๑๒๐ เมตร มีอัตราส่วนความกว้าง : ความสูง เพียงแค่ ๑ : ๒ เท่านั้น องศาความชันไม่เกิน ๖๐ องศา ย่อมมีความมั่นคงแข็งแรงกว่า ในขณะที่จัดทำรายงานการเดินทางนั้น ได้มีข่าวการพังถล่มของพระธาตุโนนตาล จ.นครพนม ซึ่งเมื่องพิจารณาอัตราส่วนความชะลูด พบว่าอยู่ที่ ๑ : ๕ ส่วนเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม พระธาตุทั้งสามมีลักษณะการพังทลายที่คล้ายกัน รูปแบบสถาปัตยกรรมและรูปทรงของธาตุในอีสาน เป็นรูปแบบเดียวกับพระธาตุพนมเช่นเดียวกัน ความแข็งแรงของวัสดุก่อ ดังข้อ ๑ ก็เป็นปัจจัยในการ

พังทลาย ด้วยการก่อสร้างที่ใช้อิฐเป็นวัสดุก่อและฉาบด้วยดินดิบผสมทรายหยาบและฉาบปูนฉาบบางๆที่ผิวนอก เมื่อมีรอยร้าวให้น้ำเข้าไปภายในองค์พระธาตุจนเกิดการสะสมน้ำดันให้ดินสอภายในเคลื่อนตัวและดันออกจนเกิดการถล่มในลักษณะพังลงมาทั้งองค์ ตามภาพข่าวที่ปรากฏ การบำรุงรักษาซ่อมอุดโพรงและรอยร้าวจึงเป็นสิ่งจำเป็น

๒. การเสื่อมสภาพจากสภาวะแวดล้อม ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และ ลักษณะกายภาพของแหล่งที่ตั้ง เป็นปัจจัยที่ทำให้โบราณสถานเสื่อมสภาพ เช่น น้ำหรือความชื้น เกลือจากวัสดุก่อสร้าง หรือ จากดิน กระบวนการเสื่อมสภาพของวัสดุอันเนื่องมาจากน้ำฝนหรือน้ำใต้ดินที่สะสมอยู่ในผนังและพื้นอาคาร เมื่อเกิดการระเหยของน้ำในสภาวะที่อุณหภูมิสูงขึ้น จะเกิดการตกค้างของวัสดุประเภทเกลือในผิวผนัง บริเวณผนังที่เปียกสลับแห้งแสดงว่ามีการระเหยและตกผลึกสลับกันไปมา พื้นที่ดังกล่าวมักพบความเสื่อมสภาพของผิวผนังทั้งวัสดุปูนฉาบและอิฐที่เป็นวัสดุก่อ เพราะเมื่อมีการตกผลึกเกลือจะเกิดการขยายปริมาณหรือเกิดแรงดันทำให้ผิววัสดุเสียหาย

นอกจากนี้ การเกิดภัยธรรมชาติคุกคามเป็นประจำทุกปีทั้งอุทกภัยและแผ่นดินไหว จึงเป็นตัวเร่งให้ความเสื่อมสภาพของโบราณสถานเกิดขึ้นได้เร็วขึ้น และในบางครั้งความเสียหายอาจลุกลามจนถึงการพังทลาย ทั้งนี้ ในการอนุรักษ์จำเป็นต้องศึกษาและเตรียมความพร้อมในการรับมือกับภัยพิบัติ ทั้งในขณะก่อนเกิดภัยพิบัติ ขณะที่เกิดภัยพิบัติ (เช่นอุทกภัยบางพื้นที่อาจกินเวลาถึง ๓ เดือน จนกว่าน้ำท่วมขังจะลดและระบายออกได้)และหลังเกิดภัยพิบัติ เพื่อลดผลกระทบที่รุนแรงต่อโบราณสถาน ปัจจุบันกรมศิลปากรได้จัดทำแผนที่ความเสี่ยงของโบราณสถานที่อยู่ในแนวรอยเลื่อนมีพลังของการเกิดแผ่นดินไหว (Active Fault) และ แผนที่ความเสี่ยงของโบราณสถานที่อยู่ริมแม่น้ำ คลอง บึง ในระยะ ๑๐ กิโลเมตร ๕ กิโลเมตร ในระบบสารสนเทศของกรมศิลปากร

๓. การเสื่อมสภาพจากพืช ทั้งจากต้นไม้ใหญ่ วัชพืช ไปจนถึง จุลชีพ (Bio Growth) เช่น Moss, Lichen ดังจะปรากฏลักษณะความเสียหายที่แตกต่างกัน ความเสียหายจากรากต้นไม้ทำให้ลักษณะทางกายภาพของโบราณเสียหาย เช่น ผิวปูนฉาบหลุดร่วง เกิดเป็นโพรง เป็นหลุมเป็นบ่อ เนื้อวัสดุก่อที่อยู่ภายในโบราณสถานไม่ประสานเป็นเนื้อเดียวกัน ถูกรากไม้ชอนไชให้แยกส่วนจากกัน รูพรุนหรือโพรงที่อยู่ในวัสดุเมื่อมีมากขึ้นทำให้โบราณสถานนั้นขาดความแข็งแรง หากเมื่อเกิดฝนตก ความชื้นสามารถถูกสะสมในวัสดุได้ง่ายและมากขึ้น และเมื่อต้นไม้ตายหรือเหี่ยวแห้ง รากที่ชอนไชในเนื้อโบราณสถานจะแห้งและหดตัวลงทำให้เกิดโพรงเป็นเหตุให้เกิดการยุบตัวของโบราณสถาน

๔. การเสื่อมสภาพจากสัตว์ จากการใช้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์บางชนิด เช่น นก ค้างคาว ซึ่งมูลของนกและค้างคาวทำให้เกิดคราบบนผิวโบราณสถาน เกิดกลิ่น และเกิดการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบทางเคมีของวัสดุ ความเสียหายหรือการถูกทำลายอาจมาจากการกัด แทะ เช่น ปลวก

๕ การเสื่อมสภาพจากการกระทำของมนุษย์ ทั้งบุกรุกทำลายการเข้าใช้หรือหาผลประโยชน์จากโบราณสถาน หรือจากการบูรณะด้วยเทคนิคและวิธีการที่ไม่ถูกต้อง การใช้ปูนซีเมนต์ (Portland Cement) ซึ่งมีเกลือประเภทแคลเซียมซัลเฟต โซเดียมซัลเฟต โซเดียมคาร์บอเนต จึงนำไปสู่การแก้ปัญหาเรื่องการลดปริมาณเกลือที่จะซึมเข้าไปในส่วนต่างๆของโบราณสถาน

สำหรับในเขตเมืองที่มีการพัฒนาด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ย่อมต้องเผชิญกับการบริหารจัดการความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โบราณสถานตกอยู่ในภาวะเสี่ยงที่จะถูกรบกวน ถูกทุบ รื้อ ถูกทำให้เสื่อมค่าหรือสูญเสียคุณค่าไป

ประเด็นเรื่อง กรอบแนวคิดในการอนุรักษ์โบราณสถานของกรมศิลปากร

นำเสนอเรื่องระดับความเข้มข้นการอนุรักษ์โบราณสถาน

ความเข้มข้นของการอนุรักษ์แปรผกผันกับการเข้าไปแตะต้องกับโบราณสถาน การอนุรักษ์มาก คือ การไม่เปลี่ยนแปลงสิ่งใดเลย ทำการปกป้องสงวนรักษาไว้เท่านั้น แต่ระดับความเข้มข้นของการสงวนรักษา อาจมีความเข้มข้นมากขึ้นเพื่อป้องกันให้โบราณสถานไม่เสื่อมสภาพมากขึ้นกว่าเดิม การพยายามรักษาให้คงสภาพเดิมที่สุดในขณะที่ปัจจัยการเสื่อมสภาพเร่งเร้าให้เกิดความเสียหาย จึงจำเป็นที่จะต้องแตะต้องโบราณสถานมากขึ้น นำไปสู่การเสริมบางส่วนเพิ่มเติมให้องค์ประกอบส่วนใหญ่ยังสามารถดำรงอยู่ได้ เช่น การก่อเสริมความมั่นคง การผนึกชั้นสี การผนึกศิลปกรรมประดับปูนปั้น หรือการป้องกันโดยใช้วัสดุปกคลุม เช่น อาคารหรือหลังคาคลุม การฝังกลบหลักฐานหลังการขุดค้นทางโบราณคดีและบันทึกหลักฐานข้อมูลแล้วเสร็จ

ระดับการอนุรักษ์เริ่มลดความเข้มข้นลงเมื่อเข้าไปดำเนินการกับโบราณสถานมากขึ้น อาจจะมีการซ่อมแซมเปลี่ยนแปลงเพื่อคืนสภาพ หรือ เพิ่มเติมองค์ประกอบใหม่เพื่อเสริมให้เหมาะสมกับประโยชน์การใช้สอยในปัจจุบัน

การปฏิสังขรณ์คือทำขึ้นใหม่เพิ่มความครบถ้วนสมบูรณ์ ตามหลักฐานให้เหมือนในยุคแรกสร้างหรือยุคที่หลักฐานสนับสนุนมากที่สุด ดังนั้น การสร้างเพิ่มเติมใหม่นี้จำเป็นต้องอ้างอิงรูปแบบจากหลักฐานเดิมที่เป็นที่ประจักษ์ รวมทั้งที่มาจากการวิเคราะห์รูปแบบเปรียบเทียบจากโบราณสถานที่อยู่ในสมัย อายุ และพื้นที่เดียวกัน

สรุปสาระการบรรยายหัวข้อ The Overview of National Museum in Thailand
โดย นางสาววัชรี ชมภู ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ปราจีนบุรี

การบรรยายหัวข้อ The overview of National Museum in Thailand แบ่งเป็นหัวข้อดังนี้

๑. **Introduction** นำเสนอภาพรวมบทบาทหน้าที่ของพิพิธภัณฑสถาน

๒. **Background of National Museums in Thailand** นำเสนอภูมิหลัง ประวัติศาสตร์การก่อตั้งพิพิธภัณสถานแห่งชาติ ในประเทศไทย ตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ โปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้ง "มิวเซียม" ณ ศาลาสหทัยสมาคม หรือหอคองคอเดียในพระบรมมหาราชวัง และเปิดให้ประชาชนเข้าชมเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๔๑๗ พ.ศ. ๒๔๓๐ โปรดเกล้าฯ ให้ย้ายพิพิธภัณฑสถานจากหอคองคอเดีย ไปตั้งจัดแสดงที่พระราชวังบวรสถานมงคลเรียกว่า **"พิพิธภัณฑ์วังหน้า"**

พ.ศ. ๒๔๖๙ **พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗** โปรดเกล้าฯ พระราชทาน พระราชมณเฑียรในพระราชวังบวรสถานมงคลทั้งหมดให้จัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑสถานสำหรับพระนคร ปัจจุบันคือ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร

ปัจจุบันกรมศิลปากรมีพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ที่อยู่ในความดูแล จำนวน ๔๔ แห่ง ตั้งอยู่ทั้งในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย

๓. The ethnological exhibits in other Thai national museums เนื่องด้วยประเทศไทยประกอบด้วยกลุ่มคนจากหลายหลายชาติพันธุ์ กรมศิลปากรจึงได้จัดตั้งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ในวาระการครองราชย์ครบรอบ ๕๐ ปี ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พุทธศักราช ๒๕๓๙ มีชื่อว่า พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กาญจนาภิเษก โดยจัดแสดงข้อมูล และโบราณวัตถุศิลปวัตถุที่เกี่ยวกับชาติพันธุ์วิทยา นอกจากพิพิธภัณฑสถานแห่งนี้แล้ว กรมศิลปากรยังกำหนดให้มีการจัดแสดงเรื่องราวทางชาติพันธุ์วิทยา ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติต่าง ๆ ด้วย เช่น พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เชียงแสน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ น่าน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อู่ทอง และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ถลาง เป็นต้น

๔. The central storage for the Thai National Museum นอกเหนือจากการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติทั้งตั้งอยู่ในภูมิภาค และจังหวัดต่าง ๆ แล้ว กรมศิลปากรยังมีการจัดตั้งคลังกลางโบราณวัตถุ เพื่อเป็นสถานที่เก็บรักษาโบราณวัตถุในความดูแลทั้งหมด โดยปัจจุบันได้พัฒนาและขยายพื้นที่คลังโบราณวัตถุให้มีระบบการจัดเก็บ ดูแลรักษาโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุอย่างมีมาตรฐานในระดับสากล ตั้งอยู่ที่อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ปัจจุบันมีโบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ จำนวนมากกว่า ๑๐๐,๐๐๐ รายการ/ชิ้น

๕. Background of Prachin Buri National Museum พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ปราจีนบุรี เป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ประจำภูมิภาคตะวันออก ตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี รวบรวมโบราณวัตถุที่พบในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก จัดแสดงโดยเล่าเรื่องราวตามลำดับพัฒนาการทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงสมัยวัฒนธรรมทวารวดี

๖. Modern Role and Future of National Museum, Thailand นอกเหนือจากบทบาทหน้าที่ในการ ดูแล อนุรักษ์ สงวนรักษา ปกป้อง คุ้มครอง โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติแล้ว กรมศิลปากรยังมีนโยบายในการพัฒนาให้พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติของประเทศไทยมีมาตรฐานด้านต่าง ๆ ในระดับสากล โดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ มาปรับประยุกต์ใช้

๗. Conclusion จากกำเนิดพิพิธภัณฑสถานเมื่อครั้งรัชกาลที่ ๔ หรือกว่า ๑๕๐ ปีที่ผ่านมา กรมศิลปากรมีความมุ่งมั่นตั้งในที่จะธำรงไว้ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรมของบรรพชนในอดีตเพื่อส่งต่อให้กับคนรุ่นใหม่สร้างสรรค์ต่อไปอนาคต

การบรรยายหัวข้อ การเสื่อมสภาพและกรอบแนวคิดในการอนุรักษ์โบราณสถาน
โดยนางสาวมนัชญา วาจ์กวิศุทธิ์ ผู้อำนวยการสำนักศิลปากรที่ ๘ อุบลราชธานี

การบรรยายหัวข้อ The Overview of National Museum in Thailand
โดย นางสาววัชรี ชมภู ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ปราจีนบุรี

นางสาวพิมพ์พรรณ ไพบูลย์หวังเจริญ นักอักษรศาสตร์ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนอธิบดีกรมศิลปากร
มอบของที่ระลึกแด่ Assosiated Professor Tukhtash Annaev รองศาสตรตราจารย์ด้านประวัติศาสตร์
และผู้แทนอาจารย์จากมหาวิทยาลัยเทอร์เมซ

เวลา ๑๗.๓๐ – ๑๘.๓๐ น.

คณะผู้แทนจากกรมศิลปากร เข้าเยี่ยมชมโรงละครประจำภูมิภาคสุคันดารยา (Surkhandarya regional theater of musical drama and comedy) โดยมีผู้อำนวยการโรงละคร และผู้ช่วยรองผู้ว่าการภูมิภาคสุคันดารยา พร้อมด้วยคณะเจ้าหน้าที่ และนักแสดงให้การต้อนรับ

โรงละครประจำภูมิภาคสุคันอารยา (Surkhandarya regional theater of musical drama and comedy) ก่อตั้งและเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๔๗๘ เป็นโรงละครขนาดใหญ่ โดยปัจจุบันมีการแสดงมาแล้วมากกว่า ๓๐๐ เรื่อง/ชุดการแสดง ประกอบด้วยการแสดงดนตรี นาฏศิลป์ และละครประจำชาติและนานาชาติ เปิดให้บริการทุกวันจันทร์ ถึงวันศุกร์ เวลา ๘.๐๐ - ๒๑.๐๐ น.

ในวันดังกล่าว โรงละครประจำภูมิภาคสุคันดารยา (Surkhandarya regional theater of musical drama and comedy) ได้จัดการแสดงระบำพื้นเมืองของชาวอุซเบก โดยมีการแสดงผสมผสานทั้งการแสดงดนตรี การขับร้อง และนาฏศิลป์ในชุดพื้นเมืองแบบต่าง ๆ ของชาวอุซเบกในภูมิภาคสุคันดารยา โดยมีนักแสดงเยาวชนร่วมแสดงด้วย นอกจากนี้ โรงละครแห่งนี้ยังเป็นโรงเรียนจัดการเรียนการสอนการแสดงนาฏศิลป์ประจำชาติให้แก่เด็ก และเยาวชนอีกด้วย

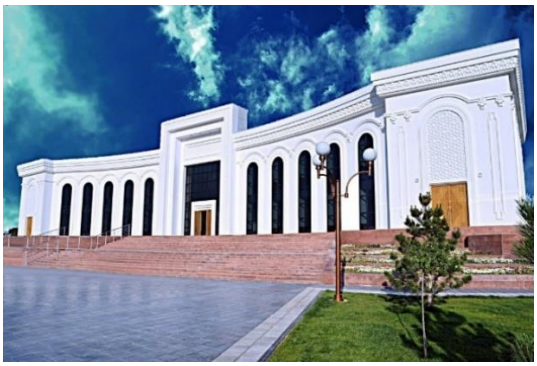

อาคารโรงละครประจำภูมิภาคสุคันดารยา

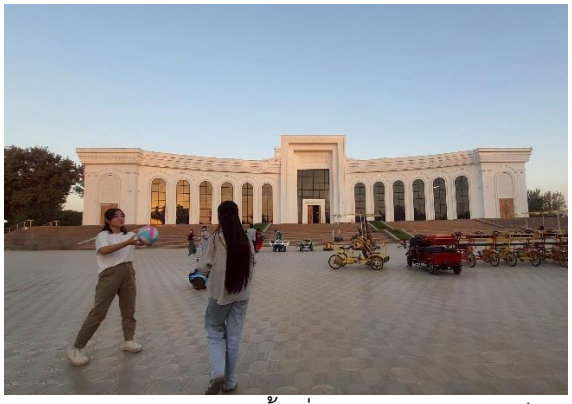
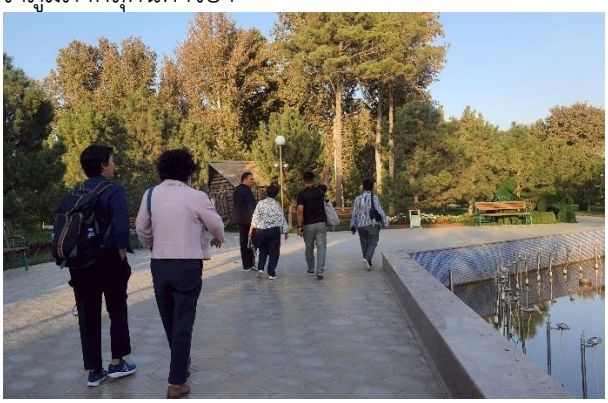

พื้นที่ด้านหน้าโรงละครเป็นจัตุรัสขนาดใหญ่ และสวนสาธารณะ
โดยมีประชาชนมาใช้เป็นพื้นที่ในการพักผ่อนเป็นจำนวนมาก

การแสดงนาฏศิลป์ ดนตรีประจำชาติอุซเบกิสถาน

คณะผู้แทนจากกรมศิลปากรถ่ายภาพร่วมกับนักแสดง เจ้าหน้าที่ของโรงละคร
และผู้อำนวยการการท่องเที่ยวภูมิภาคสุคันดารยา

เวลา ๑๙.๓๐ - ๑๙.๔๕ น.

เยี่ยมชมและศึกษาโบราณสถานสถูปซูร์มาลา เมืองเทอร์เมส

สถูปซูร์มาลา เมืองเทอร์เมส (Zurmala Stupa, Termez)

ซูร์มาลาเป็นสถูปในพระพุทธศาสนาแห่งแรกที่ค้นพบในดินแดนเอเชียกลางในช่วงต้นศตวรรษที่ ๒๐ โดยสมาชิกโครงการสำรวจทางวิทยาศาสตร์ของพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมตะวันออกในช่วงต้นปีค.ศ. ๑๙๒๗ (พ.ศ.๒๔๗๐)

ในภาพรวมพบว่ามีโบราณสถานทางพุทธศาสนาประมาณ ๔๐ แหล่งในดินแดนเอเชียกลาง ครึ่งหนึ่งตั้งอยู่ในอาณาเขตของประเทศอุซเบกิสถานปัจจุบัน

สถูปซูร์มาลา ตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของเมืองโบราณเทอร์เมซ ห่างจากเมืองเทอร์เมสปัจจุบันไปทางทิศตะวันตก ๑๐ กิโลเมตร สร้างขึ้นในยุคจักรวรรดิกุชาน หรือ กุษาณะ (Kushan Empire) ประมาณศตวรรษที่ ๑-๒ ก่อนคริสต์ศักราช ซึ่งพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองในภูมิภาคเอเชียกลาง เมืองหลวงของจักรวรรดิกุชานหรือกุษาณะ ปัจจุบันอยู่ที่เมืองเปตวาร์ ประเทศปากีสถาน)

คติการก่อสร้างสถูปเจดีย์มีพื้นฐานมาจากความเชื่อในพุทธศาสนา แบ่งตามวัตถุประสงค์การสร้างเป็น ๔ ประเภท ได้แก่ ธาตุเจดีย์ (บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ), บริโภคเจดีย์ (สถานที่ทีเกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้า เช่น สังเวชนียสถาน ๔ แห่ง), ธรรมเจดีย์ (แทนพระธรรมคำสั่งสอน) และ อุเทสิกเจดีย์ (สร้างเป็นอนุสรณ์หรือเพื่อระลึกถึงพระพุทธเจ้าโดยไม่ได้ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ) เช่นเดียวกับสถูปอื่น ๆ ที่พบในเอเชียกลางและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สถูปซูร์มาลาเป็นสัญลักษณ์ของการเสด็จปรินิพพานและการบรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้าในเจดีย์ (“เจดีย์” แปลว่า “กองหิน ยอด” จากภาษาสันสกฤต) เป็นข้อบ่งชี้ว่าโครงสร้างของสถูปในพระพุทธศาสนาที่ส่วนของ "ฉัตร" ค่อยๆลดลงลง เป็นพัฒนาการของการก่อสร้างเจดีย์ในประเทศจีน เกาหลี ญี่ปุ่น และประเทศอื่น ๆ ทางตะวันออกเฉียงใต้

จากการค้นพบสถูปซูร์มาลาพบว่าองค์พระสถูปมีลักษณะผังรูปวงกลมเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๔.๕๐ เมตร ตั้งอยู่บนฐานประทักษิณ พื้นทางเดินรอบพระสถูปปูด้วยแผ่นหินสีขาว องค์สถูปเป็นทรงกระบอกสูง ๑๒.๐ เมตร ด้านบนขององค์สถูปในส่วนบัลลังก์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ คัมภีร์ในพุทธศาสนา และงานประติมากรรม ซึ่งปรากฏหลักฐานบล็อกหินพร้อมภาพนูนสูงเรื่องราวในพุทธศาสนา ด้านนอกทาด้วยสีแดงสด ยอดสถูปตั้งบนเสาหินทรงกระบอกสี่เหลี่ยมปักฉัตรไม้ ความสูงรวมทั้งทั้งสิ้น ๑๖.๐ เมตร จากหลักฐานที่พบเรียงรายอยู่ทั่วไป วัสดุที่ใช้ก่อสร้างเป็นอิฐดินดิบ (Adobe หรือ Mud Brick) ด้วยเทคนิคการนำดินเหนียวมาขึ้นรูปสี่เหลี่ยมขนาด ๓๒ x ๓๒ x ๑๒ เซนติเมตร นำไปตากโดยไม่ต้องเผา ลักษณะเฉพาะของอิฐที่ใช้ในการสร้างสถูปจะมีเครื่องหมายลักษณะเฉพาะที่เป็นเส้นและจุดสองจุด ซึ่งแสดงว่าก้อนดินดิบดังกล่าวถูกใช้ในอาณาจักรบัคเทรีย (Bactria) ในสมัยกุษาณะเท่านั้น เมื่อเวลาผ่านไป สถูปซูร์มาลา เสื่อมสภาพลงจนเกือบเป็นเนินดินที่ไม่มีรูปร่าง ซึ่งแทบจะไม่สามารถระบุรูปแบบสถาปัตยกรรมได้

จากบทความเกี่ยวการบูรณปฏิสังขรณ์สถูปซูร์มาลาในวารสาร IJISET – International Journal of Innovative Science, Engineering & technology เล่มที่ ๕ วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑ นาย Akmal Ulmasov, Department of Architecture, Fine Arts Institute of Tashkent สันนิษฐานว่าในการสร้างสถูปต้องใช้อิฐถึง ๑,๒๐๐,๐๐๐ ก้อน และ ได้วิเคราะห์รูปแบบสถาปัตยกรรมจากร่องรอยหลักฐานสิ่งก่อสร้าง งานประติมากรรมที่หลงเหลืออยู่ และจากการศึกษาเปรียบเทียบ ภาพประกอบดังแนบ

สถูปซูร์มาลาในปัจจุบัน หลังการบูรณะเสริมความมั่นคงดดยการรัดด้วยแถบเหล็กและฉาบผิวด้วยดินดิบ

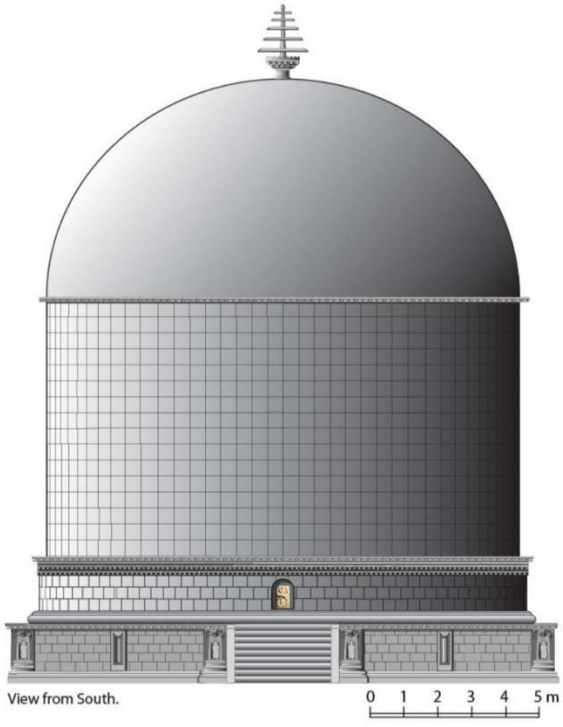

Figure 6. Reconstruction of the Zurmala Stupa. View from South (drawing & tracing by author)

รูปแบบสันนิษฐานของสถูปซูร์มาลา โดยนาย Akmal Ulmasov, Fine Arts Institute of Tashkent

วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๘

เวลา ๑๐.๐๐ – ๑๒.๐๐ น. คณะผู้แทนจากกรมศิลปากรเข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์รัฐประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมภูมิภาคสุคันดารยา

พิพิธภัณฑ์รัฐประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมภูมิภาคสุคันดารยา (The State Museum of History and Culture of Sukhandarya Region (Termiz Davlat Muzey Qoriqxonasi))

พิพิธภัณฑ์รัฐประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมภูมิภาคสุคันดารยา เป็นสถาบันทางวัฒนธรรมและการศึกษาก่อตั้งขึ้นในเมืองเทอร์เมซ ในปี ค.ศ. ๑๙๓๔ จัดแสดงเกี่ยวกับข้อมูลการศึกษาทางธรรมชาติวิทยาประวัติศาสตร์โบราณคดี และชาติพันธุ์วิทยาของเมืองเทอร์เมซ รวมถึงศิลปะท้องถิ่น งานวิจิตรศิลป์ ศิลปะประยุกต์ และศิลปะร่วมสมัยโดยกลุ่มศิลปินขาวเมืองเทอร์เมซ นิทรรศการบอกเล่าประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของภูมิภาคสุคันดารยาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน มีการจัดแสดงโบราณวัตถุที่หลากหลาย ทั้งโบราณวัตถุที่พบจากแหล่งโบราณคดีโบราณสถานต่างๆ ประเภทสิ่งของเครื่องใช้ เครื่องประดับในยุคสมัยต่างๆ เหรียญกษาปณ์ที่ผลิตขึ้นในแต่ละยุคสมัย งานฝีมือ งานแกะสลักแบบ Ganch ซากโบราณสถานทางสถาปัตยกรรม เซรามิค รูปปั้น เครื่องจักรสิ่งทอ เครื่องใช้ในครัวเรือน และเครื่องมือต่างๆ

อาคารจัดแสดงนิทรรศการถาวรของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ประกอบด้วย ๓ ชั้น แบ่งออกเป็น ๕ ส่วนจัดแสดง ได้แก่

ส่วนจัดแสดงที่ ๑ ธรรมชาติวิทยา จัดแสดงข้อมูลเกี่ยวกับธรรมชาติวิทยาของภูมิภาคสุคันอารยาตั้งแต่อดีต โดยมีการจำลองสภาพภูมิศาสตร์และสิ่งมีชีวิต โดยจัดแสดงสัตว์สตาฟที่อาศัยอยู่ในแต่ละสภาพพื้นที่และแต่ละฤดูกาล

ส่วนจัดแสดงที่ ๒ โบราณคดีและประวัติศาสตร์ จัดแสดงข้อมูลทางประวัติศาสตร์โบราณคดีในภาพรวมของภูมิภาคสุคันดารยาและเมืองเทอร์เมซตามลำดับช่วงเวลาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงสมัยที่ได้รับเอกสารจากรัซเซีย โดยจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อหา ประกอบด้วยสื่อจัดแสดงประเภทภาพถ่ายเป็นส่วนใหญ่

ส่วนจัดแสดงที่ ๓ วิจิตรศิลป์ จัดแสดงผลงานวิจิตศิลป์รูปแบบต่าง ๆ รวมถึงภาพเขียนของศิลปินคนสำคัญ

ส่วนจัดแสดงที่ ๔ ยุคเอกราช จัดแสดงข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่อุซเบกิสถานตกอยู่ภายใต้การปกครองของรัสเซียจนถึงการได้รับการประกาศอิสรภาพ โดยจัดแสดงภาพถ่ายในอดีต และสิ่งของเครื่องใช้ในช่วงเวลานี้

ส่วนจัดแสดงที่ ๕ ชาติพันธุ์วิทยา จัดแสดงเรื่องราวทางชาติพันธุ์ในอยู่อาศัยในเมืองเทอร์เมซ และภูมิภาคสุคันดารยา โดยมีการจัดแสดงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณี วัฒนธรรม ศิลปะการแสดง สิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ รวมถึงงานหัตถศิลป์ต่าง ๆ อันเป็นเอกลักษณ์ของชาวเมืองเทอร์เมซในอดีต

พิพิธภัณฑ์เก็บรักษาและจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ รวมจำนวนกว่า ๖๐,๐๐๐ ชิ้น พิพิธภัณฑ์ยังมีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมและการศึกษา จัดนิทรรศการ เผยแพร่ผลงาน และร่วมมือกับสถาบันทางอื่นๆ อีกมากมาย ทั้งนี้ได้เปิดบริการให้ประชาชนในภูมิภาคและแขกผู้มาเยือนสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีและคุณค่าอันยาวนานนับพันปีของบรรพบุรุษในอดีต และยังมีร้านค้าจำหน่ายของที่ระลึก สินค้างานหัตถศิลป์ที่แสดงถึงอัตลักษณ์วัฒนธรรมของสุคันดารยา เปิดบริการทุกวัน ตั้งแต่เวลา ๙.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.

อาคารพิพิธภัณฑ์รัฐประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมภูมิภาคสุคันดารยา

คณะผู้แทนจากกรมศิลปากรถ่ายภาพร่วมกับผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์และเจ้าหน้าที่ล่าม

ส่วนจัดแสดงที่ ๑ ธรรมชาติวิทยาภูมิภาคสุคันดารยา

ส่วนจัดแสดงที่ ๒ โบราณคดี และประวัติศาสตร์ภูมิภาคสุคันดารยา

ส่วนจัดแสดงที่ ๓ วิจิตรศิลป์ จัดแสดงผลงานวิจิตศิลป์รูปแบบต่าง ๆ รวมถึงภาพเขียนของศิลปินคนสำคัญ

ส่วนจัดแสดงที่ ๔ ยุคเอกราช จัดแสดงข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่อุซเบกิสถานตกอยู่ภายใต้การปกครองของรัสเซียจนถึงการได้รับการประกาศอิสรภาพ

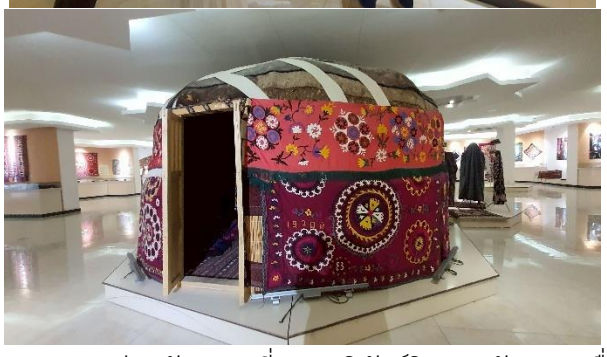

ส่วนจัดแสดงที่ ๕ ชาติพันธุ์วิทยา จัดแสดงเรื่องราวทางชาติพันธุ์ในอยู่อาศัยในเมืองเทอร์เมซ และภูมิภาคสุคันดารยา

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกบริเวณโถงต้อนรับ

คณะผู้แทนจากกรมศิลปากรมอบของที่ระลึกให้กับวิทยากรนำชม และถ่ายภาพเป็นที่ระลึกร่วมกัน

วันพฤหัสบดีที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๘

เวลา ๙.๐๐ - ๑๐.๐๐ น.

คณะผู้แทนกรมศิลปากรเดินทางไปเข้าเยี่ยมคารวะ Mr. TURSUNAL KUZIEV รองผู้อำนวยการหน่วยงานมรดกวัฒนธรรมของอุซเบกิสถาน ณ ห้องประชุมพิพิธภัณฑ์โบราณคดีแทร์เมซ

Mr. TURSUNAL KUZIEV กล่าวต้อนรับ และแสดงความยินดีที่ได้พบกับคณะผู้แทนกรมศิลปากร และหวังว่าทั้งสองหน่วยงานจะได้มีการแลกเปลี่ยนความร่วมมือกันต่อไปในอนาคต

๑. นางสาวพิมพรรณ ไพบูลย์หวังเจริญ นักอักษรศาสตร์ทรงคุณวุฒิ กล่าวขอบคุณที่ฝ่ายอุซเบกิสถาน ให้การต้อนรับคณะผู้แทนกรมศิลปากรเป็นอย่างดีโดยคณะได้รับมอบหมายนโยบายจากอธิบดีกรมศิลปากรในการเจรจาความร่วมมือด้านวัฒนธรรมตามภารกิจของกรมศิลปากร ได้แก่ งานด้านโบราณคดีและพิพิธภัณฑ์ งานด้านภาษา เอกสารและหนังสือ งานด้านดุริยางคศิลป์ งานด้านสถาปัตยกรรมและศิลปกรรม รวมทั้งการอนุรักษ์โบราณสถาน และได้เสนอประเด็นความร่วมมือดังนี้

๑.๑ เนื่องจากวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศบางอย่างมีความคล้ายคลึงกันบางอย่างมีความแตกต่างกันดังนั้นเพื่อให้ประชาชนของทั้งสองประเทศ มีความเข้าใจระหว่างกันมากขึ้น จึงอาจจะมีความร่วมมือในการเผยแพร่บทความ หรือผลงานวิชาการด้านพิพิธภัณฑ์โบราณคดีของอุซเบกิสถานไม่เกิน ๑๐ หน้าเป็นภาษาอังกฤษ และกรมศิลปากรจะแปลสรุปความเป็นภาษาไทยจัดพิมพ์เผยแพร่ในนิตยสารของกรมศิลปากรต่อไป

๑.๒ ความร่วมมือด้านการอ่านแปลจารึกโบราณที่พบในแหล่งโบราณคดีที่เทอร์เมส

๑.๓ การแลกเปลี่ยนการจัดแสดงนาฏศิลป์และดนตรีระหว่างสองประเทศ

๑.๔ กรมศิลปากรจะจัดส่งข้อมูลการจัดนิทรรศการเรื่องราวชาติพันธุ์ของไทยให้ฝ่ายอุซเบกิสถานภายในระยะเวลาไม่เกิน ๑ เดือนอธิบดีกรมศิลปากรได้มอบหมายพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ปราจีนบุรี และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กาญจนาภิเษก พิจารณาจัดทำข้อมูลเพื่อสนับสนุนการจัดนิทรรศการเรื่องราวชาติพันธุ์ของไทยให้ฝ่ายอุซเบกิสถานแล้ว

๒. คณะผู้แทนฝ่ายไทยกล่าวถึงความประทับใจและความชื่นชมในการจัดนิทรรศการที่เมืองไทยเขตและความรุ่งเรืองของวัฒนธรรมอุซเบกิสถานอันเก่าแก่ตั้งแต่อดีตซึ่งสืบทอดและต่อยอดองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมต่าง ๆ มาปรับให้เป็นการเรียนรู้สืกมาจนถึงปัจจุบันโดยมีข้อเสนอดังนี้

๒.๑ นางสาวมนัชญา วาจก์วิสุทธิ์ ผู้อำนวยการสำนักศิลปากรที่ ๘ อุบลราชธานี กล่าวแสดงความคิดเห็นว่า จากการตรวจเยี่ยมแหล่งโบราณสถานในพุทธศาสนาที่ก่อสร้างด้วยดินดิบจำนวน ๔ และการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ด้านประวัติศาสตร์โบราณคดีและมานุษยวิทยา แหล่ง ณ เมืองเทอร์เมซ ภูมิภาคสุคันดารยา ทำให้รับทราบและเข้าใจลักษณะร่วมที่มีความเหมือนและแตกต่างระหว่างโบราณสถานในประเทศไทย และ ประเทศอุซเบกิสถาน ทั้งนี้ได้นำเสนอความคิดเห็นและคำแนะนำต่อที่ประชุม ดังนี้

๑) รูปแบบของงานสถาปัตยกรรมประเภทสถูปเจดีย์ รวมถึง งานศิลปกรรมอันเกี่ยวเนื่องในพระพุทธศาสนายุคเริ่มแรกของประเทศอุซเบกิสถาน อายุราวพุทธศตวรรษที่ ๕-๖ ลักษณะสถูปอยู่ในแผนผังรูปวงกลมตั้งอยู่บนฐานสี่เหลี่ยม ด้านบนสถูปเป็นห้องบรรจุพระสารีริกธาตุ ปักฉัตรขนาดเล็กที่ด้านบน มีความคล้ายคลึงกับรูปแบบสถูปเจดีย์ในยุคต้นพัฒนาการ ซึ่งต่อมามีการพัฒนาให้ฉัตรที่ปักมีขนาดใหญ่ขึ้นเป็นชั้น บัลลังก์ ก้านฉัตร และปลียอด ดังเช่นรูปแบบสถูปเจดีย์ในปัจจุบันของประเทศไทย

๒) วัสดุการก่อสร้างมีลักษณะเป็นเครื่องก่อ โดยประเทศอุซเบกิสถานใช้วัสดุก่อเป็น Mud Brick หรือ ดินดิบอัดเป็นก้อนนำไปตากแห้งโดยไม่เผา และใช้น้ำดินหรือโคลนเป็นวัสดุประสาน พบการฉาบผิวด้วยปูนฉาบ คล้ายคลึงกับประเทศไทยซึ่งโบราณสถานส่วนใหญ่ใช้อิฐที่เผาสุกเป็นวัสดุก่อใช้ปูนเป็นวัสดุสอและฉาบผิว เนื่องด้วยความแตกต่างของสภาวะแวดล้อม ภูมิประเทศ และ ภูมิอากาศ จึงทำให้ปัจจัยการเสื่อมสภาพของโบราณสถานแตกต่างกัน โดยประเทศไทยอยู่ในภูมิอากาศร้อนชื้น และมีภัยพิบัติคุกคามเป็นประจำทุกปีทั้งอุทกภัยและแผ่นดินไหว จึงเป็นตัวเร่งให้ความเสื่อมสภาพของโบราณสถานเกิดขึ้นได้เร็วขึ้น

๓) การอนุรักษ์พระสถูปเจดีย์ที่ประเทศอุซเบกิสถานประสงค์จะขอความร่วมมือในปี พ.ศ.๒๕๖๖ นั้น ปัจจุบันประเทศอุซเบกิสถานได้ดำเนินการบูรณะไปเรียบร้อยแล้วโดยคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยเทอร์เมส

๔) งานประติมากรรมประกอบอาคารที่ปรากฏในแหล่งโบราณสถานและที่นำไปจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์นั้น สามารถศึกษาเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงและอิทธิพลที่ส่งผ่านงานศิล ปสถาปัตยกรรมจากอารยธรรมเอเชียกลาง ดินแดนเส้นทางสายไหม ไปยังดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศไทย

๕) ข้อเสนอแนะ ได้เสนอให้ฝ่ายอุซเบกิสถานเดินทางไปศึกษารายละเอียดและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านงานอนุรักษ์โบราณสถานในประเทศไทย ที่มีความแตกต่างเรื่องสภาพภูมิ อากาศแต่มีความคล้ายคลึงในเรื่องวัสดุการก่อสร้าง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการงานอนุรักษ์ที่ Termez ในต่อไป

๒.๒ นางสาววัชรี ชมภู ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ปราจีนบุรี กล่าวแสดงควาคิดเห็น สรุปดังนี้

ด้านวิชาการโบราณคดี และประวัติศาสตร์ เมืองเทอร์เมซ ภูมิภาคสุคันดารยามีร่องรอยหลักฐานที่เก่าแก่ย้อนไปตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ และมีประวัติศาสตร์อารยธรรมที่สามารถเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์อารยธรรมที่ปรากฏในดินแดนประเทศไทยในปัจจุบันหลายประการ เช่น หลักฐานของสถาปัตยกรรม ศิลปกรรมเนื่องในพระพุทธศาสนาในยุคต้นประวัติศาสตร์ หลักฐานเรื่องราวเกี่ยวกับเส้นทางสายไหม ซึ่งสามารถนำมาต่อยอดในการศึกษาค้นคว้า เปรียบเทียบกับหลักฐานที่พบในประเทศไทย และเผยแพร่ข้อมูลหลักฐานทางวิชาการเพื่อให้ประชาชนชาวไทยได้รู้จักเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ของอุซเบกิสถาน และความสัมพันธ์เชื่อมโยงในด้านอารยธรรมของทั้งสองประเทศ

ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ โดยภาพรวมรูปแบบการจัดแสดงนิทรรศการของพิพิธภัณฑ์ในเมืองเทอร์เมซเน้นการจัดแสดงที่เรียบง่าย โดยจัดโบราณวัตถุที่เป็นของแท้ดั้งเดิม มีการอนุรักษ์ สงวนรักษา ดูแลโบราณวัตถุให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ และมีสื่อประกอบการจัดแสดงส่วนใหญ่เป็นภาพวาด ภาพถ่าย ไม่เน้นการใช้เทคโนโลยีชั้นสูงมาเป็นสื่อประกอบการจัดแสดง แต่เต็มไปด้วยสาระทางวิชาการที่น่าสนใจยิ่ง

๒.๓ นางจิรนันท์ คอนเซพซออน นักโบราณคดีชำนาญการพิเศษ กองโบราณคดี ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านโบราณคดี ดังนี้

เส้นทางสายไหมทางบกตามตำแหน่งของภูมิศาสตร์โลก (๓๐๐ ปีก่อนคริสตกาล - คริสตศักราช ๑๐๐) ประเทศอุซเบกิสถานนับเป็นจุดศูนย์กลางที่เชื่อมโยงโลกตะวันตกเข้ากับโลกตะวันออก ความร่ำรวยทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลายังคงเก็บรวบรวมไว้โดยการรักษาไว้ซึ่งโบราณสถาน แหล่งโบราณคดี และโบราณวัตถุ การได้เยือนโบราณสถาน แหล่งโบราณคดีซึ่งเกี่ยวพันกับพุทธศาสนาแสดงให้เห็นว่า หลักฐานเกี่ยวกับพุทธศาสนาในอดีตของประเทศอุซเบกิซสถาน และในประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่นับถือพุทธศาสนาและยังปรากฏหลักฐานที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนามาตั้งแต่อดีตกว่า ๑,๕๐๐ ปี ล่วงมาแล้วนับแต่แรกประดิษฐานศาสนาพุทธในสมัยทวารวดี (พุทธศตวรรษที่ ๑๑ - ๑๖ หรือ ราวคริสต์ศตวรรษที่ ๖ - ๑๑) หรือที่โลกรับรู้ร่วมกันว่าหมายถึง “ดินแดนสุวรรณภูมิ” ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ล้วนมาจากรากฐานการยอมรับนับถือพุทธศาสนาจากแหล่งกำเนิดในประเทศอินเดีย

กำหนดการเยือนมหาวิทยาลัย Termez State ในวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๘ เบื้องต้นได้มีโอกาสพูดคุยกับ ร.ศ.Tukhtash Annaev ซึ่งดำรงตำแหน่ง Candidate of Historical Sciences แห่งมหาวิทยาลัย Termez State และพิพิธภัณฑ์โบราณคดี Termez ปัจจุบันท่านมีอายุกว่า ๗๐ ปีและมีความกระตือรือร้นในงานด้านวิชาการโบราณคดี ท่านได้สอบถามความเป็นไปได้เกี่ยวกับช่องทางในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แนะนำว่ากรมศิลปากรมีการจัดพิมพ์นิตยสารราย ๓ เดือน คือ นิตยสารศิลปากร ซึ่งสามารถใช้เป็นช่องทางหนึ่งในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และนักอักษรศาสตร์ทรงคุณวุฒิ (นางสาวพิมพ์พรรณ ไพบูลย์หวังเจริญ) หัวหน้าคณะได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติมว่า ไม่ควรเกิน ๑๐ หน้ากระดาษ พร้อมกันนี้ได้มอบหนังสือเรื่อง “Suvarnbhum the archaeological evidence” ซึ่งเรียบเรียงโดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร. ผาสุข อินทราวุธ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการทำความเข้าใจเนื้อหาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเมื่อท่านได้เปิดหนังสือดูท่านกล่าวว่ามีผังโบราณสถานในประเทศอินเดียและประเทศพม่าคล้ายกับที่ Fayoztepa ใน Termez ทั้งนี้ สำหรับความเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือในระยะต่อไป อาจจะเป็นโครงการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและวิชาการโดยการใช้พื้นที่และทรัพยากรของกรมศิลปากร เช่น การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมการแสดง ดนตรี ส่วนด้านโบราณคดีอาจเป็นการจัดเวทีการเสวนาที่กำหนดหัวข้อเรื่องที่น่าสนใจร่วมกัน เช่น หลักฐานที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา หรือ เส้นทางการค้าสายไหม เป็นต้น ประกอบการจัดนิทรรศการแลกเปลี่ยนโบราณวัตถุในหัวข้อเรื่องที่เกี่ยวข้อง

Mr. TURSUNAL KUZIEV รองผู้อำนวยการหน่วยงานมรดกวัฒนธรรมของอุซเบกิสถานกล่าวขอบคุณสำหรับข้อเสนอ ความคิดเห็น รวมถึงแสดงความขอบคุณไปยังกงสุลใหญ่อุซเบกิสถานประจำประเทศไทย หัวหน้าคณะและผู้แทนกรมศิลปากรทุกท่านที่มาเยือนอุซเบกิสถานในครั้งนี้ โดยกล่าวตอบในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

๑. ความร่วมมือด้านวัฒนธรรมควรจะพิจารณาการดำเนินงานเป็นไปตามทีละขั้นตอน (step by step or session by session) พร้อมยกตัวอย่างเรื่องความร่วมมือกับประเทศอื่น ๆ เช่น ประเทศญี่ปุ่นที่ มีการจัดนิทรรศการศิลปวัตถุของญี่ปุ่นและย้ายไปแต่ละเมืองในระยะเวลา ๑ ปี หรือการจัดนิทรรศการศิลปวัตถุจากอินเดีย ปากีสถานเอเชียกลางและจีนเป็นต้น

๒. ขอแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเรื่องความเป็นไปได้สำหรับความร่วมมือด้านวัฒนธรรมกับประเทศไทย ในหัวข้อ “The Great Buddhism Civilization Road EXHIBITION” ซึ่งจะเป็นการรวบรวมการจัดแสดงโบราณวัตถุที่พบในเส้นทางอารยธรรมพระพุทธศาสนา หรือการจัดประชุมเรื่อง “Buddhism between Uzbekistan and Thailand” (พุทธศาสนาระหว่างอุซเบกิสถานและประเทศไทย)

๓. ความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์โบราณสถาน (ยกตัวอย่าง ๓ สถูปในเทอร์เมซ เช่นที่ สถูป Zurmala ที่ต้องใช้เวลาในการอนุรักษ์อีก ๓ - ๕ ปี)

๔. ความร่วมมือด้านมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เช่น นาฏศิลป์และดนตรี ซึ่งเชื่อมโยงด้านโบราณคดีของอุซเบกิสถาน โดยได้พบหลักฐานภาพจิตรกรรมและโบราณวัตถุที่เป็นหลักฐานแสดงการเล่นดนตรีและเครื่องดนตรีในอดีต ทั้งนี้ อาจจะมีการแลกเปลี่ยนความร่วมมือในการจัดแสดงนาฏศิลป์และดนตรี เครื่องแต่งกาย การแสดงคอนเสิร์ต orchestra ภายใต้ชื่อ “2001 Years Music in Uzbakistan”

๕. การจัดแสดงนิทรรศการพิพิธภัณฑ์และโบราณคดีระหว่างสาธารณรัฐอุซเบกิสถานและประเทศไทย

๖. โครงการที่กล่าวถึงมีทั้งโครงการในระยะสั้นและระยะยาว และอาจขยายผลเป็นโครงการนานาชาติโดยมีความร่วมมือกับประเทศอื่นๆเพิ่มเติม

๗. ฝ่ายอุซเบกิสถานจะนำคณะด้านวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวมาเยือนประเทศไทย

๘. ฝ่ายอุซเบกิสถานยินดีที่จะมีความร่วมมือด้านวัฒนธรรม ในเมืองทาชเคนต์และเทอรเมซกับประเทศไทยต่อไป

๑๐. ข้อเสนอของการจัดกิจกรรม

ความร่วมมือด้านวัฒนธรรมกับประเทศสาธารณรัฐอุซเบกิสถาน ตามภารกิจของกรมศิลปากร ได้แก่ งานด้านโบราณคดีและพิพิธภัณฑ์ งานด้าน ภาษา เอกสารและหนังสือ งานด้านดุริยางคศิลป์ งานด้านสถาปัตยกรรมและศิลปกรรม รวมทั้งการอนุรักษ์โบราณสถาน โดยขอเสนอประเด็นความร่วมมือดังนี้

๑. ความร่วมมือในการเผยแพร่บทความ หรือผลงานวิชาการด้านพิพิธภัณฑ์โบราณคดีของอุซเบกิสถานไม่เกิน ๑๐ หน้าเป็นภาษาอังกฤษ และกรมศิลปากรจะแปลสรุปความเป็นภาษาไทยจัดพิมพ์เผยแพร่ในนิตยสารของกรมศิลปากรต่อไป

๒. ความร่วมมือด้านการอ่านแปลจารึกโบราณที่พบในแหล่งโบราณคดีที่เทอร์เมส

๓. การแลกเปลี่ยนการจัดแสดงนาฏศิลป์และดนตรีระหว่างสองประเทศ

๔. กรมศิลปากรจะจัดส่งข้อมูลการจัดนิทรรศการภาพถ่ายวัฒนธรรม ประเพณี ชาติพันธุ์ของไทยให้ฝ่ายอุซเบกิสถานภายในระยะเวลาไม่เกิน ๑ เดือน

๕. เสนอให้ฝ่ายอุซเบกิสถานพิจารณาจัดส่งเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เดินทางมาเยือนประเทศไทย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแต่ละสาขาวิชาชีพโดยตรง